

Gmina Klonowa
(powiat sieradzki, województwo łódzkie)

AKTUALIZACJA

PROGRAM
OCHRONY ŚRODOWISKA
GMINY KLONOWA

Zatwierdzono uchwałą Nr Rady Gminy Klonowa z dnia 2008 r.

Łódź, październik 2008 r.

EKOTON

Usługi techniczne z zakresu ochrony środowiska
90-447 Łódź, ul. Piotrkowska 183/25, tel. 636-13-27, tel. kom. 0504 809 489

Podstawą wykonania niniejszego opracowania Aktualizacji Programu ochrony środowiska jest Umowa Nr 1/2008 z dnia 11.08.2008 r. zawarta pomiędzy Urzędem Gminy w Klonowej z siedzibą w Klonowej 98-273 ul. Ks. J. Dalaka 2, a firmą EKOTON Usługi techniczne w zakresie ochrony środowiska Łódź 90-447, ul. Piotrkowska 183/25.

Autor aktualizacji: mgr inż. Stanisław Jankowski

Spis treści

1. WSTĘP	5
1.1. Podstawa opracowania	5
1.2. Uwarunkowania w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów krajowych i wojewódzkich	5
1.2.1. Dokumenty krajowe.....	5
1.2.2. Strategia rozwoju województwa łódzkiego.....	6
1.2.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007–2013 (RPO)	7
1.2.4. Wojewódzki Program Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych	8
1.2.5. Wojewódzki Program Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego	8
1.3. Podstawowe akty prawne	9
1.4. Materiały wyjściowe.....	11
1.5. Zestawienie wytycznych dla gminnego programu ochrony środowiska dla gminy Klonowa	11
2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY KLONOWA.....	12
2.1. Położenie i jego konsekwencje.....	12
2.2. Charakterystyka gminy Klonowa	13
2.3. Uwarunkowania przyrodnicze	13
2.3.1. Rzeźba terenu i budowa geologiczna. Zarys fizjografii	13
2.3.2. Warunki klimatyczne.....	14
2.3.3. Gleby	15
2.3.4. Zasoby wodne.....	15
2.3.5. Surowce pospolite.....	17
2.3.6. Szata roślinna.....	17
2.3.7. Fauna	17
2.3.8. Użytkowanie gruntów. Rolnictwo i lasy	17
2.3.9. Gospodarka.....	18
2.3.10. Ludność i struktura osadnicza	19
2.3.11. Środowisko przyrodnicze	20
2.3.12. Środowisko kulturowe.....	21
2.4. Powiązania przestrzenne gminy Klonowa.....	22
2.5. Uwarunkowania zewnętrzne zagospodarowania przestrzennego gminy	23
2.6. Infrastruktura techniczna gminy Klonowa	23
2.7. Ochrona powietrza atmosferycznego	27
2.8. Klimat akustyczny gminy Klonowa	31
2.9. Gospodarka wodno-ściekowa.....	33

3. INTEGRACJA OCHRONY ŚRODOWISKA Z PLANOWANIEM PRZESTRZENNYM	34
4. PRZEDSIĘWZIĘCIA PRIORYTETOWE DLA RACJONALNEGO UŻYTKOWANIA ZASOBÓW NATURALNYCH ORAZ POPRAWY JAKOŚCI ŚRODOWISKA (UWARUNKOWANIA PRAWNE, EKONOMICZNE, TECHNICZNE I ORGANIZACYJNE) WYNIKAJĄCE Z CELÓW KRÓTKO- I ŚREDNIOTERMINOWYCH	38
5. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PROGRAMU	47
6. MONITORING REALIZACJI CELÓW ŚRODOWISKOWYCH POWIATU I GMINY — KRYTERIA, ZASADY ORGANIZACYJNE, LIMITY I WSKAŹNIKI	49
7. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	51

1. WSTĘP

1.1. Podstawa opracowania

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla gminy Klonowa została opracowana zgodnie z art. 14.1 i 17.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (tekst jednolity Dz.U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm.).

Program ochrony środowiska dla gminy Klonowa został opracowany w październiku 2004 r. i uzgodniony przez Starostę Sieradzkiego pismem z dnia 18.10.2008 r., znak RS.0715/11/04 Załącznik Nr 1.

Program ochrony środowiska został zatwierdzony Uchwałą Rady Gminy Klonowa Nr XVI/122/2004 z dnia 29.11.2004 r.

1.2. Uwarunkowania w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów krajowych i wojewódzkich

1.2.1. Dokumenty krajowe

Polityka Ekologiczna Państwa

Podstawowym dokumentem krajowym w zakresie ochrony środowiska jest „**Polityka ekologiczna państwa na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011–2014**”. Jest to Projekt dokumentu będący aktualizacją „**Polityki ekologicznej Państwa na lata 2003–2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007–2010**”. Potrzeba aktualizacji dotychczasowej Polityki wynika z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej oraz odniesienia jej celów i niezbędnych działań do aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej i stanu środowiska.

Projekt Polityki ekologicznej państwa na lata 2007–2010 uwzględnia unijne i krajowe strategie i programy tematyczne (m. in. VI Program Działań na Rzecz Środowiska UE, Odnowioną Strategię UE dotyczącą Trwałego Rozwoju, Strategię Gospodarki Wodnej, Krajową Strategię Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej, Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Krajowy Plan Gospodarki Odpadami).

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Realizacja tego celu osiągnana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska.

Za **główne cele** realizacyjne Polityki ekologicznej uznaje się:

1. Wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska,
2. Ochronę dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,

3. Zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
4. Dalszą poprawę jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
5. Ochronę klimatu.

Dla osiągnięcia powyższych celów zostały określone priorytety i zadania jak również kierunki działań podejmowanych w latach 2007–2010 i 2011–2014.

Zgodnie z wymogami polityki ekologicznej państwa aspekty ekologiczne obligatoryjnie powinny być włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów rozwoju na szczeblu regionalnym i lokalnym.

1.2.2. Strategia rozwoju województwa łódzkiego

Strategia Rozwoju Województwa jest najważniejszym dokumentem programowym przygotowywanym przez samorząd województwa, określającym zasady i kierunki długofalowej koncepcji rozwoju regionu, misję rozwoju województwa, wyznaczającym cele i priorytety polityki rozwoju prowadzonej na terenie regionu. Strategia nie zawiera szczegółowych rozstrzygnięć, co do konkretnych projektów i działań w określonym czasie i miejscu. Rozstrzygnięcia takie zawarte są w programach wojewódzkich i operacyjnych.

Formułując cele i priorytety wskazuje ona dziedziny koncentracji wysiłku rozwojowego i pożądane tendencje zmian, które powinniśmy wspierać i promować, aby uzyskać określony efekt. Osiągnięcie wyznaczonych celów możliwe będzie poprzez partnerstwo wszystkich środowisk regionalnych, będących głównymi beneficjentami wdrożenia.

Strategia Rozwoju Województwa łódzkiego na lata 2007–2020 została przyjęta Uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr LI/865/2006 z dnia 31 stycznia 2006 roku. W dokumencie tym uznano, że misję regionu, wynikającą z aktualnego stanu województwa oraz przewidywanych zmian warunków zewnętrznych: **„Podniesienie atrakcyjności Województwa w strukturze regionalnej Polski i Europy jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności i zachowaniu różnorodności jego miejsc”**.

W Strategii wyodrębniono trzy strategiczne dla województwa strefy: społeczną, ekonomiczną i funkcjonalno-przestrzenną, dla których sformułowano następujące **cele główne**:

- Wzrost ogólnego poziomu cywilizacyjnego województwa,
- Poprawa pozycji konkurencyjnej gospodarki województwa,
- Stworzenie rzeczywistego regionu społeczno-ekonomicznego posiadającego własną podmiotowość kulturową i gospodarczą.

W każdej z wyodrębnionych stref sprecyzowano obszary priorytetowe w ramach, których określono główne działania.

Problematyka ochrony i kształtowania środowiska została uwypuklona w sferze funkcjonalno-przestrzennej Strategii i stanowi jeden z obszarów priorytetowych tj. Ochrona środowiska. Jako cel strategiczny w tym obszarze przyjęto: Poprawę warunków życia mieszkańców regionu poprzez poprawę jakości środowiska.

Cele szczegółowe to:

- Ochrona i poprawa stanu środowiska oraz przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i antropogenicznym,
- Zrównoważony rozwój gospodarki zasobami naturalnymi,
- Podniesienie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Dla realizacji powyższych celów wspierane będą działania w zakresie:

- wdrożenia systemowej gospodarki wodno-ściekowej,
- wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- selektywnej zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów przede wszystkim komunalnych i niebezpiecznych,
- ochrony przed powodzią,
- ochrony przed hałasem,
- ochrony przed promieniowaniem niejonizującym,
- ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- poprawy czystości wód powierzchniowych i podziemnych,
- wzrostu lesistości województwa,
- ochrony gleb,
- rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

1.2.3. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007–2013 (RPO)

RPO został zatwierdzony uchwałą Zarządu Województwa Łódzkiego nr 1393/07 z dnia 14 listopada 2007 r. RPO jest dokumentem o charakterze operacyjnym określającym główne kierunki rozwoju województwa. Część operacyjna dokumentu prezentuje osie priorytetowe wraz z uzasadnieniem ich wyboru, finansowanie oraz system realizacji Programu. Osie priorytetowe dążą do skoncentrowania środków na rzecz wzmocnienia działań przyczyniających się do realizacji dwóch głównych wyzwań politycznych tj. promowania konkurencyjności i tworzenia miejsc pracy.

Osią priorytetową nierozzerwalnie powiązaną z zagadnieniami ochrony środowiska jest:

Oś priorytetowa: II Ochrona środowiska

Cel szczegółowy: Poprawa stanu środowiska naturalnego i bezpieczeństwa energetycznego.

Cele operacyjne:

- racjonalizacja gospodarki w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych i przemysłowych,
- racjonalizacja zaopatrzenia w wodę,

- racjonalizacja gospodarki odpadami komunalnymi i odpadami z sektora gospodarczego,
- ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych,
- poprawa jakości powietrza,
- przeciwdziałanie powstawaniu zagrożeń środowiskowych i zmniejszenie ich skutków,
- rozwój i poprawa stanu infrastruktury energetycznej województwa,
- dywersyfikacja źródeł energii ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE).

1.2.4. Wojewódzki Program Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych

WPO zatwierdzony został Uchwałą Nr LI/866/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 31 stycznia 2006 r. Jest to opracowanie dotyczące udroźnienia rzek przy budowach piętrzących dla ułatwienia migracji ryb, zwłaszcza ryb dwuśrodowiskowych. Ilustruje on, w podziale na cztery etapy, warunki poprawy migracji ryb. W etapie I–III założono udromnienie rzek: Warty, Widawki, Grabii, Bzury, Pilicy, Drzewiczki, Luciąży, Proсны, Neru, Słudwi, Skierniewki, Wolbórki, Czarnej Koneckiej i Czarnej Włoszczowskiej. Etap IV obejmuje pozostałe rzeki województwa oraz pozostały odcinek Neru po osiągnięciu odpowiedniej czystości wody.

Całościowo Wojewódzki Program Ochrony i Rozwoju Zasobów Wodnych zakłada realizację przepławek (budowę, modernizację lub remont) na 275 obiektach w zlewni rzeki Warty, 187 obiektach w zlewni rzeki Bzury oraz na 140 obiektach w zlewni rzeki Pilicy. Łącznie 602 obiekty.

1.2.5. Wojewódzki Program Małej Retencji dla Województwa Łódzkiego

WPMR został zatwierdzony Uchwałą Nr LIII/887/2006 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 28 marca 2006 roku.

Program jest kompleksowym opracowaniem dotyczącym możliwości retencjonowania wód powierzchniowych na rzekach i ciekach województwa.

Programuje się budowę 343 sztucznych zbiorników retencyjnych, w tym 192 obiektów o powierzchni niniejszej niż 5,0 ha i 151 obiektów o powierzchni większej niż 5,0 ha. Łączna powierzchnia zwierciadła wody projektowanych zbiorników wyniesie 6 309,6 ha, w tym 309,2 ha zbiorników o powierzchni poniżej 5,0 ha, i 6 000,4 ha zbiorników o powierzchni powyżej 5,0 ha. W 2007 roku podjęto prace nad sporządzeniem aneksu do Programu Małej Retencji mające na celu uzupełnienie jego zawartości o:

- postulaty i wnioski samorządów terytorialnych oraz innych instytucji w zakresie realizacji nowych zbiorników retencyjnych,

- postulaty poszczególnych Nadleśnictw dotyczące realizacji obiektów małej retencji na terenach lasów państwowych,
- postulaty poszczególnych oddziałów terenowych WZM i UW w zakresie potrzeby odnowy, modernizacji i budowy obiektów retencji korytovej na rzekach i ciekach województwa.

1.3. Podstawowe akty prawne

Program ochrony środowiska dla gminy Klonowa opracowany został na podstawie następujących aktów prawnych:

USTAWY

- Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. Nr 62, poz. 627), która określa zakres merytoryczny niniejszego opracowania,
- Ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U. Nr 62, poz. 628),
- Ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustaw — Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz niektórych ustaw (Dz.U. Nr 100, poz. 1085),
- Ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 80, poz. 717),
- Ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. Nr 92, poz. 880),
- Ustawę z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz.U. Nr 16, poz. 78, z późniejszymi zmianami),
- Ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz.U. Nr 111, poz. 724 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 12 lipca 1995 r. o ochronie roślin uprawnych (Dz. U. nr 90, poz. 446 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. u. nr 101, poz. 444 z późniejszymi zmianami),
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. Nr 115, poz. 1229 z późniejszymi zmianami),
- Ustawę z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz.U. Nr 72, poz. 747 późniejszymi zmianami),
- Ustawę z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. Nr 132, poz. 622 z późniejszymi zmianami),
- Ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity — Dz.U. Nr 106 z 2000 r. z późniejszymi zmianami),

- Ustawę z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. Nr 9, poz. 43 z 1997 r., z późniejszymi zmianami,
- Ustawę z dnia 11 maja 2001 r. o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz.U. Nr 63, poz. 638).

Cele i priorytety Programu Ochrony Środowiska są zgodne z celami i priorytetami zawartymi w następujących dokumentach:

- „Strategia rozwoju województwa Łódzkiego”, Sejmik Województwa Łódzkiego, wrzesień, 2000
- „Polityka ekologiczna województwa łódzkiego” — założenia do wojewódzkiego programu ochrony środowiska, Łódź Zarząd Wojewódzki, maj, 2001
- „Polityka Ekologiczna państwa na lata 2003–2006 z uwzględnieniem perspektyw na 2007–2010” Rada Ministrów, Warszawa, grudzień, 2002
- „Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002–2010” Rada Ministrów Warszawa, listopad, 2002
- Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000–2006; Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2000
- Strategia rozwoju energetyki odnawialnej; Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 2000
- Polityka leśna państwa (wraz z dokumentami uzupełniającymi, takimi jak Krajowy program zwiększenia lesistości, Strategia ochrony leśnej różnorodności biologicznej i in.); Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 1999
- Narodowa strategia edukacji ekologicznej; Ministerstwo Środowiska, Warszawa, 1998
- Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju — Polska 2025; rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa, 2000
- Narodowa strategia rozwoju regionalnego; Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2000
- Założenia polityki energetycznej Polski do 2020 roku; Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2000
- Polityka transportowa państwa na lata 2001–2015 dla zrównoważonego rozwoju kraju; Ministerstwo Infrastruktury, Warszawa, 2001
- Średniookresowa strategia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa, 1999
- Strategia rozwoju turystyki w latach 2001–2006; Ministerstwo Gospodarki, Warszawa, 2001
- Narodowy program przygotowania do członkostwa w Unii Europejskiej; Komitet Integracji Europejskiej, Warszawa, 1998 (ze zmianami).

1.4. Materiały wyjściowe

1. Programy ochrony środowiska dla województwa łódzkiego i powiatu sieradzkiego.
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Klonowa (1999 r.).

1.5. Zestawienie wytycznych dla gminnego programu ochrony środowiska dla gminy Klonowa

Wytyczne ogólne

Gminne programy ochrony środowiska powinny zostać sporządzone na podstawie gruntownej znajomości aktualnego stanu środowiska w gminie. Podobnie jak polityka ekologiczna państwa muszą one określać przede wszystkim:

- cele polityki ekologicznej na terenie gminy,
- wybrane priorytety ekologiczne wraz z uzasadnieniem ich wyboru,
- rodzaj i harmonogram działań ekologicznych, których podejmuje się dana gmina,
- środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Zaplanowane cele, priorytety, działania (zadania) i środki muszą zostać zdefiniowane dla każdego z obszarów ochrony środowiska, którymi zajmuje się dana gmina, a więc:

- gospodarowania odpadami,
- stosunków wodnych i jakości wód,
- jakości powietrza,
- ochrony gleb,
- ochrony przyrody, w tym różnorodności biologicznej i krajobrazowej.

Niezależnie od niniejszego programu ochrony środowiska opracowany został dla gminy program gospodarki odpadami, który stanowi oddzielne opracowanie.

Wytyczne dla gminnego programu ochrony środowiska w gminie Klonowa

Szczegółowe wytyczne w zakresie ochrony środowiska zostały pogrupowane według przyjętych celów powiatowych:

1. Zachowanie i wzbogacenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy
2. Przywrócenie równowagi przyrodniczej na obszarach rolniczych
3. Ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych
4. Poprawa bilansu hydrologicznego gminy

5. Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz zachowanie zasobów wód podziemnych
6. Poprawa jakości powietrza
7. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu i promocja walorów przyrodniczych
8. Poprawa klimatu akustycznego gminy
9. Minimalizacja zagrożeń ze strony promieniowania elektromagnetycznego
10. Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego powiatu
11. Zmniejszenie obciążenia środowiska odpadami

Wytyczne szczegółowe zawarte w Programie ochrony środowiska powiatu sieradzkiego dla gminy Klonowa przewiduje następujące cele:

- ochrona i optymalne wykorzystanie istniejących wartości środowiska przyrodniczego;
- wyłączenie z planów zabudowy cennych terenów otwartych;
- ochrona i modernizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz zwiększenie obszaru dolesień;
- promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozwój agroturystyki;
- rozwój rekreacji weekendowej i pobytowej oraz rozwój budownictwa letniskowego na atrakcyjnych obszarach gminnych.

2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY KLONOWA

2.1. Położenie i jego konsekwencje

Powiat sieradzki jest usytuowany w zachodniej części województwa łódzkiego w dorzeczu rzeki Odry zajmuje powierzchnię 1.494 km (stanowi ósmą część powierzchni województwa łódzkiego), ogólna liczba ludności 125 tys. z czego 34% to mieszkańcy miasta Sieradza. Przewiduje się spadek liczby ludności do 2015 r. o około 2,1%.

Według fizyczno-geograficznego podziału Kondrackiego powiat sieradzki objęty jest rozległą, równoleżnikową strefą pasa nizin podprowincji Nizin Środkowopolskich, w której skład wchodzi makroregion Niziny południowielkopolskiej. Utwory czwartorzędowe grubości 60–90 m zalegają przeważnie na utworach kredowych, na wapieniach górnojurajskich lub utworach trzeciorzędowych. Obszary międzydolinne zbudowane są przeważnie z lodowcowych glin morenowych. Dno doliny rzeki Warty, wysłane jest piaskami rzecznyymi i nachylone ku północy.

Zasoby mineralne w większości pochodzą z osadów czwartorzędu. Największe znaczenie mają piaski w formach wydmych, masowo eksploatowane na potrzeby budownictwa w złożach znajdujących się w rejonie wsi Bartochów, Małków, Czartki, Zwierzyniec. Surowce do wyrobu ceramiki budowlanej występują w okolicy Rożdżałów i Ostrowa. Istnieją uzasadnione przesłanki występowania również ropy naftowej w okolicach Klonowej.

2.2. Charakterystyka gminy Klonowa

Gmina Klonowa położona jest w zachodniej części województwa łódzkiego w powiecie sieradzkim i graniczy

- od zachodu z gminą Czajków (w powiecie ostrzeszowskim woj. wielkopolskiego i gminą Galewice w powiecie wieruszowskim
- od północy z gminą Brąszewice
- od wschodu z miastem i gminą Złoczew
- od południa z gminą Lututów (pow. wieruszowski).

Powierzchnia gminy wynosi 9.537 ha (95,37 km²), ludności 3.168 osób i podzielona jest na 11 sołectw posiadających razem 40 jednostek osiedleńczych. Gmina w zakresie funkcjonalnym jest w zasadzie monokulturowa. Jest to typowa gmina rolnicza ze słabo rozwiniętymi funkcjami komplementarnymi i nieznacznym oddziaływaniu sektora usługowego na zewnątrz.

Siedziba gminy znajduje się w miejscowości Klonowa. Gmina nie posiada korzystnego położenia komunikacyjnego przez teren gminy nie przebiega żadna droga wojewódzka ani linia kolejowa.

Gminę tworzą następujące sołectwa: Klonowa I, Klonowa II, Grzyb, Kuźnica Błońska, Kuźnica Zagrzebska, Leliwa, Lesiaki, Lipicze, Owieczki, Pawelce i Świątki.

Liczba gospodarstw wynosi 695 z tego:

- 86% gospodarstw korzysta z wody z sieci wodociągowej
- 0% korzysta z kanalizacji
- 100% gospodarstw korzysta z energii elektrycznej
- 0% gospodarstw korzysta z gazu przewodowego.

Rada Gminy widzi pilną potrzebę rozbudowy wodociągów i kanalizacji sanitarnej. Teren gminy jest w dużym stopniu zmeliorowany. Na terenie gminy występuje obszar Chronionego Krajobrazu „Brąszewicki OCHK” o łącznej powierzchni 14.090 ha z czego na obszarze gminy 4.483 ha oraz mały fragment Złoczewskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu

2.3. Uwarunkowania przyrodnicze

2.3.1. Rzeźba terenu i budowa geologiczna. Zarys fizjografii

Na terenie gminy występują dwie jednostki fizjogeograficzne w randze mezoregionu. Są to: Wysoczyzna Kaliska zajmująca zachodnią część gminy i Wysoczyzna Turecko-Złoczewska, która obejmuje część wschodnią.

Pod względem ukształtowania powierzchni teren gminy posiada zróżnicowany charakter. Mimo, iż różnica wysokości dochodzi do 50 m, to jednak przeważająca część gminy ma charakter równiny płaskiej o wysokościach od 160 do 175 m n.p.m. Jedynie w miejscowości

Klonowa deniwelacje osiągają wartość 32 m na 2 km w linii prostej i teren ma charakter rzeźby falistej. W miejscowościach Klonowa i Górka Klonowska występują słabe stoki z przewagą wystawy północnej.

Ze względu na potrzebę utrzymania właściwych warunków wilgotnościowych ustalono strefy lasów wodochronnych na powierzchni około 259,61 ha w rejonie wsi Morasy i Kuźnicy Błońskiej oraz Lipicza.

Na powierzchni 6,49 ha występują lasy ochronne (drzewostan nasienny).

Teren gminy ma bardzo małe opady (średnia roczna około 550 mm).

Obszar gminy położony jest na wododziałach trzech lokalnych zlewni Proсны, Oleśnicy i Łużycy. Niemal cała gmina jest terenem zasilania zlewni rzeki Proсны. Rzeka Łużyca przepływa przez północną część gminy. Wody z pól odprowadzane są za pośrednictwem cieków stałych lub okresowych oraz rowów w kierunku Łużycy.

Duży wpływ na kształtowanie się poziomu wód gruntowych na terenie gminy mają wysokości względne i rodzaj materiału budującego powierzchnię terenu. Tereny o głębokim poziomie wód gruntowych to południowa część miejscowości Klonowa oraz północna część miejscowości Liski. Powstałe tereny obejmują płytkie poziomy wód gruntowych. W obrębie rzeki Łużycy wody gruntowe występują na głębokości około 0,5 m.

Zbiorniki wodne (stawy) występują w miejscowościach Owieczki, Klonowa oraz rejonie Kuźnicy Błońskiej i Kuźnicy Zagrzebskiej.

Na terenie gminy przeważają gleby słabe tj. głównie kl. V i VI. Są to gleby wytworzone z piasku luźnego. Bonitacyjnie należą one do klasy V i są mało urodzajne. Większość tych gleb jest okresowo za sucha, część ma właściwe uwilgotnienie. Prawie 23 % gleb należy do klasy VI i są bardzo słabe. Przeważają gleby pseudobielicowe i brunatne.

Na terenie gminy Klonowa występuje Brąszewicki Obszar Chronionego Krajobrazu, który zajmuje 31,7 % powierzchni lasów na terenie gminy.

Użytki ekologiczne to 11 bagien śródleśnych o łącznej powierzchni 196 ha. Gmina Klonowa posiada 3.143 ha lasów co stanowi 32,96% ogólnej powierzchni. Lasy prywatne zajmują 490 ha, co stanowi 16% powierzchni lasów.

Wśród drzewostanu dominują sosny, brzozy i świerki.

Ze względu na tło spowodowane transgranicznym przemieszczaniem się zanieczyszczeń powietrza, całość lasów na obszarze opracowania zakwalifikowana została do I strefy uszkodzeń odprzemysłowych.

Na obszarze gminy występują jedynie lokalne źródła zanieczyszczeń powierzchniowych. Tak w gminie, jak i jej bezpośrednim otoczeniu brak podmiotów degradujących środowisko przyrodnicze.

2.3.2. Warunki klimatyczne

Obszar powiatu sieradzkiego leży w strefie klimatu nizin środkowo-polskich. Na podstawie wieloletnich obserwacji meteorologicznych można dokonać charakterystyki klimatu powiatu w sposób następujący:

- średnia roczna temperatura – 8,0°C

- okres wegetacji – 214 dni
- wielkość opadów atmosferycznych – 550 mm/rok
- okres bezprzymrozkowy – 160 dni
- długość zalegania pokrywy śnieżnej – 60–70 dni

Okres grzewczy trwa z reguły od początków października do ostatniej dekady kwietnia.

Cały obszar gminy Klonowa posiada deficyt wody dla celów rolniczych.

2.3.3. Gleby

W gminie Klonowa udział poszczególnych klas bonitacyjnych gleby w ogólnej powierzchni użytków rolnych przedstawia się następująco:

Klasa bonitacji	Powierzchnia w ha	Udział w %
III	450,22	7,6
IV	835,28	14,1
V	3.198,97	54,0
VI	1.439,54	24,3
Razem	5.924,00	100,0

Bonitacja gleb sytuuje obszar gminy na jednym z ostatnich miejsc w woj. łódzkim. Najlepsze gleby występują jedynie w centralnym fragmencie gminy (Górka Klonowska, Klonowa) i w okolicy m. Uników Kapitałny.

2.3.4. Zasoby wodne

Głównym poziomem wodonośnym w powiecie sieradzkim jest poziom górnokredowy oraz w znacznie mniejszym stopniu poziomy czwartorzędowy i trzeciorzędowy. Wody kredowe są głównym użytkowym piętrem wodonośnym. Największe ujęcie wód z piętrowego kredowego w Sieradzu położone jest w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 312 Sieradz objętego najwyższą (ONO) i wysoką (OWO) ochroną. W północnej części obszaru opracowania znajduje się fragment kredowego GZWP Turek – Konin – Koło Nr 151, który objęty jest obszarem wysokiej ochrony (OWO).

Sieć rzeczna na terenie powiatu stanowi środkowy fragment systemu rzecznej Warty i terytorialnie wchodzi w obręb dorzecza rzeki Odry. Główną rzekę obszaru stanowi Warta, która płynie z południa na północ wschodnim skrajem powiatu. Przez jego centralny obszar przebiega również w kierunku południkowym dział wodny III-go rzędu Proсна – Warta. Sieć rzeczna na odcinku przepływu Warty jest stosunkowo rzadka. Dopływy lewobrzeżne to: Oleśnica, Żeglina, Myja, natomiast od strony wschodniej prawobrzeżnej do Warty wpadają jedynie Widawka i Niniwka. Jak wspomniano część zachodnią obszaru zajmuje zlewnia

rzeki Proсны, którą zasilają większe jej dopływy tj. Łużyca, Cienia (Trojanówka) oraz Swędnia i Swędra.

Największe obiekty retencyjne na obszarze powiatu to:

- zbiornik retencyjny „Jeziorsko” na rzece Warcie o powierzchni maksymalnej 42,3 km² (minimalnej 17,6 km², o charakterze retencyjnym dla rolnictwa, przeciwpowodziowym i rekreacyjnym. Położony na obszarach gmin Pęczniew i Warta (województwo łódzkie) oraz Dobra (województwo wielkopolskie);
- zbiornik retencyjny „Próba” na rzece Żeglinie w gminie Brzeźnio o powierzchni 21,5 ha i średniej głębokości 1,5 m mający charakter przeciwpowodziowy i rekreacyjny.

Teren gminy położony jest na wododziałach trzech lokalnych zlewni Proсны, Oleśnicy i Łużycy. Rzeka Łużyca przepływa przez północną część gminy. Wody z pól odprowadzane są za pośrednictwem cieków stałych lub okresowych oraz rowów w kierunku Łużycy i Klonówki.

Rzeka Łużyca to prawostronny dopływ Proсны w 101,1 km. Źródła Łużycy znajdują się koło Łagiewnik na wysokości ok. 175 m. n.p.m. Zlewnię pokrywają głównie piaski tarczowe, w części źródłowej w obrębie Wysoczyzny Złoczewskiej — gliny zwałowe. Dużą część zlewni zajmują obszary wydumowe. Ok. 40% powierzchni zlewni pokrywają lasy. Długość rzeki 39,0 km, powierzchnia dorzecza 240,3 km².

Wody Łużycy winny docelowo spełniać wymogi I klasy czystości. Rzekę bada się do 4–5 lat w 1 profilu pomiarowo-kontrolnym. Poprzednie badania przeprowadzono w 1997 i 2001 r. Z badań z 1997 roku wynika, że Łużyca w Kuźnicy Zagrzebskiej (17,3 km) prowadziła wody pozaklasowe. O ich dyskwalifikacji decydowało zanieczyszczenie mikrobiologiczne i miedź. W normatywach III czystości był azot amonowy, a w II klasie wskaźniki zapotrzebowania tlenowego, zawiesina i wszystkie oznaczone formy azotu. Świadczy to o zanieczyszczeniu rzeki ściekami.

Duży wpływ na kształtowanie się poziomu wód gruntowych na terenie gminy mają wysokości względne i raczej materiału budującego powierzchnię terenu. Teren o głębokim poziomie wód gruntowych to południowa część miejscowości Klonowa oraz północna część miejscowości Liski. Pozostałe tereny obejmują płytkie poziomy wód gruntowych.

W obrębie rzeki Łużycy wody gruntowe występują na głębokości około 0,5 m. Zbiorniki wodne (stawy) występują w miejscowościach Owieczki, Klonowa oraz w rejonie Kuźnicy Błońskiej i Kuźnicy Zagrzebskiej. W zasadzie cały obszar gminy posiada deficyt wody do celów rolniczych.

W związku z tym projektuje się realizację dwóch zbiorników małej retencji:

- **Czekaje** o powierzchni 12 ha na rzece Klonówce o poj. 168 tys. m³
- **Klonowa** o powierzchni 25 ha na rzece Łużyca.

Na terenie gminy występują również użytki ekologiczne jako bagna śródleśne w ilości 11 szt. o powierzchniach od 0,26 do 3,47 ha i łącznej powierzchni 196 ha powołane Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 22 kwietnia 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Sieradzkiego Nr 7 poz. 39).

2.3.5. Surowce pospolite

Zasoby mineralne w większości pochodzą z osadów czwartorzędu. Największe znaczenie mają piaski w formach wydmych. Na terenie gminy Klonowa brak złóż eksploatowanych.

2.3.6. Szata roślinna

Najbardziej naturalną formacją roślinną związaną z polskim krajobrazem są lasy. Lasy i grunty leśne stanowią 3.143 ha, co stanowi 32,96% powierzchni gminy. Planowana lesistość gminy 44,3%. Wśród drzew dominuje sosna, brzoza i świerk.

2.3.7. Fauna

Fauna ssaków związanych ze zbiorowiskami leśnymi jest bardzo zróżnicowana. Występują tu duże parzystokopytne i drobne ssaki z rzędów: owadożerne, nietoperze, gryzonie, a także małe i średnie drapieżne. W dużych kompleksach leśnych występuje jelen. Najliczniejszym przedstawicielem tego rzędu jest sarna. Z rzędu owadożernych występują też: jeż wschodni, kret i ryjówki. Z gryzoni: nornica ruda, mysz leśna i mysz zaroślowa oraz wiewiórka ruda.

Bogactwo fauny krajobrazu rolniczego zależy przede wszystkim od stopnia jego mozaikowości oraz intensywności prowadzonej tam gospodarki. Spotkać też tu można okazałe muchówki, np. bąka bydłęcego i łowika szerszeniaka, który swoim wyglądem przypomina szerszenia i często poluje na osy. Z motyli warto wymienić pazia królowej.

Na łąkach z okazałymi owadami występuje turkuć podjadek. Dla ciepłych łąk ziołoroślowych charakterystycznym gatunkiem, i w ostatnich latach coraz częściej spotykanym, jest chroniony pająk tygrzyk paskowany, a z innych pajaków — krzyżak łąkowy.

Na obszarach rolniczych spotykamy ptaki pochodzące z różnych biomów roślinności. Przykładem mogą być: pustułka, sierpówka, kawka, kos i szpak, ogatka i modraszka bogatka, modraszka, zaganiacz, piecuszek, zięba, dzwonec, a nawet kruk, puszczyk, myszołów, krogulec, kobuz.

Najliczniejszymi ssakami upraw rolnych są gryzonie gatunków łownych. Występują tutaj królik, zając pełna populacja sarny.

2.3.8. Użytkowanie gruntów. Rolnictwo i lasy

Grunty orne	4418 ha	46,32%
Sady	12 ha	0,13%
Łąki	1100 ha	11,53%
Pastwiska	394 ha	4,13%
Lasy i grunty leśne	3143 ha	32,96%
Tereny pozostałe	470 ha	4,93%
Razem	9537 ha	100,00%

W gminie dominują gospodarstwa średnie o powierzchni 7,1–15,0 ha (71,2%). Przeciętna wielkość gospodarstwa wynosi 9,9 ha.

Powierzchnia użytków rolnych liczona na 1 mieszkańca gminy jest stosunkowo wysoka i wynosi 1,76 ha/osobę.

Głównym kierunkiem produkcyjnym obszaru jest kierunek zbożowo ziemniaczany. Obsada trzody chlewnej waha się w przedziale 120–200 szt./100 ha użytków rolnych, a bydła 50–100 szt./100 ha użytków rolnych.

Na ogólną powierzchnię 4112 ha użytków rolnych wymagających regulacji stosunków wodnych w glebie, w gminie Klonowa zmeliorowano 2779 ha użytków rolnych (stan na koniec 2003 r.) Stopień zaspokojenia potrzeb w zakresie melioracji użytków rolnych w gminie wynosi 67,6%. Do wykonania melioracji pozostało 1333 ha.

Użytki rolne w czerwcu 1998 r. zajmowały powierzchnię 5.924 ha, co stanowi 62,12% ogólnej powierzchni gruntów, w tym grunty orne 46,32%, sady 0,13%, łąki 11,53% i pastwiska 4,13%,

Rolnictwo jest więc wiodącą funkcją w gminie i prawdopodobnie w perspektywie nią pozostanie. Gmina Klonowa została sklasyfikowana na 36 miejscu w byłym województwie sieradzkim pod względem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Rolnictwo w gminie Klonowa to sektor gospodarki indywidualnej, w którym opłacalność produkcji jest mała.

2.3.9. Gospodarka

Podstawowe podmioty gospodarcze w gminie Klonowa

- Rafał Ubych, Lipicze 42 — obora na 100 DJP,
- Bogusław Derdak, Lipicze 55 — obora na 170 DJP,
- Gminna Spółdzielnia „Samopomoc Chłopska”, Klonowa, ul. Złoczewska 9 — piekarnia,
- Spółdzielnia Dostawców Mleka, Klonowa, ul. Czajkowska — zlewnia mleka,
- ZPHU Mirosław Przybyłek, Kuźnica Zagrzebska Kol.4 — produkcja palet,
- PPHU Grzegorz Jakóbczak, Górka Klonowska 3b — produkcja palet,
- PETROPOL Tadeusz Szmil, Klonowa, ul. Czajkowska 20-22 — stacja paliw,
- Oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Klonowej, Klonowa, ul. Złoczewska 4 — oczyszczalnia ścieków,
- PTHU Sławomir Świątek, Klonowa, ul. Długa 125 — wykonywanie prac ziemnych,
- Zakład Stolarski Marek Mierzała, Pawelce 31,
- PPHU POLWIG Witold Bogdański, ul. Długa 22 — naprawa pojazdów samochodowych,
- KW Machina Karol Wrzedoniarz, ul. Grabska 41, 98-273 Klonowa, produkcja maszyn,
- Stolarstwo Grzegorz Błaszczyk, ul. Złoczewska 3, 98-273 Klonowa,
- Produkcja wyrobów tartacznych, Lesiaki 16, 98-273 Klonowa Jarosław Szpikowski

2.3.10. Ludność i struktura osadnicza

Gminę Klonowa zamieszkuje 3168 osób, a liczba gospodarstw wynosi 695. Ilość mieszkańców na kilometrze kwadratowym wynosi 34,84 osoby (woj. łódzkie 147 osób/km², kraj 123 osoby/km²).

Ta niska gęstość zaludnienia spowodowana jest dużą lesistością gminy oraz bardzo wysoką po II wojnie światowej migracją na Dolny Śląsk, Górny Śląsk i do Łodzi. W gminie Klonowa duży jest odsetek osób w wieku poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym.

W podziale na sołectwa liczba mieszkańców przedstawiała się następująco:

Lp.	Sołectwo	Ludność
1.	Klonowa I	611
2.	Klonowa II	599
3.	Grzyb	106
4.	Kuźnica Błońska	237
5.	Kuźnica Zagrzebska	220
6.	Leliwa	303
7.	Lesiaki	129
8.	Lipicze	191
9.	Owieczki	430
10.	Pawelce	161
11.	Świątki	180
	Razem	3168

Dane Urzędu Gminy Klonowa

W perspektywie nie przewiduje się znaczącego wzrostu liczby mieszkańców gminy.

Ogólna powierzchnia gminy 9.537 ha (100%)

Powierzchnie objęte programem ochrony środowiska:

- Grunty rolne 4.418 ha (44,32%)
- Sady 12 ha (0,13%)
- Łąki, pastwiska 1.494 ha (15,67%)
- Lasy 3.143 ha (32,96%)

2.3.11. Środowisko przyrodnicze

Do najważniejszych elementów środowiska przyrodniczego obszaru opracowania zaliczyć należy:

- trzy duże kompleksy leśne (północny „rozdzielony” ciągiem ekologicznym, kompleks położony na zachód od m. Leliwa i kompleks południowy tzw. „Smok”),
- główny ciąg ekologiczny na północnych krańcach gminy (obszary pradolinne rzeki Łużycy),
- tereny bagienne i podmokłe,
- rośliny i zwierzęta chronione bytujące w ekosystemach leśnych i polnych,
- użytki ekologiczne i tereny kwalifikowane do objęcia ochroną w systemie konserwatorskiej ochrony przyrody.

System ochrony przyrody

W prawnym jednolitym systemie ochrony przyrody RP na obszarze opracowania występują:

- Parki narodowe — brak
- Obszar Chronionego Krajobrazu Brąszewicki Obszar Chronionego Krajobrazu o ogólnej powierzchni w powiecie sieradzkim 14090 ha. leżący na terenie gmin: Błaszki, Brąszewice, Brzeźnio, Klonowa i Wróblew. Od południa ma on powiązanie z Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Prozny, od zachodu łączy się z obszarem chronionego krajobrazu znajdującym się na terenie województwa wielkopolskiego, również obejmującego dolinę Prozny, od wschodu z projektowanym Złoczewskim Obszarem Chronionego Krajobrazu.
- Nowoprojektowany Złoczewski Obszar Chronionego Krajobrazu o ogólnej powierzchni na terenie powiatu sieradzkiego 12220 ha. jest obszarem chronionego krajobrazu. Celem jego utworzenia jest objęcie ochroną terenów o wysokich walorach przyrodniczych oraz utworzenie korytarza ekologicznego stanowiącego powiązanie pomiędzy Wartą i Pilicą, stanowić ma powiązanie Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki z Brąszewickim Obszarem Chronionego Krajobrazu, a dalej z systemem obszarów chronionych przebiegających wzdłuż doliny Warty. Obszar obejmuje fragmenty 6 gmin. Są to: Brąszewice, Klonowa, Brzeźnio, Złoczew, Sieradz i Burzenin.
- pomniki przyrody według poniższego zestawienia:

Lp.	Nazwa tworu przyrody	Miejscowość
1.	Lipa szerokolistna — obwód 350 cm	Górka Klonowska – park wiejski
2.	Dąb szypułkowy — obwód 480 cm	Górka Klonowska – park wiejski
3.	Klon zwyczajny — obwód 310 cm	Górka Klonowska – park wiejski
4.	Sosna czarna — obwód 220 cm	Górka Klonowska – park wiejski
5.	Grupa drzew — wielogatunkowa — obwód 300 cm	Górka Klonowska – park wiejski

6.	Dąb szypułkowy — obwód 590 cm	Kuźnica Błońska — teren leśny nr działki — oddział 196C
7.	Dąb szypułkowy — obwód 300 cm	Leliwa

Podstawa prawna wprowadzenia ochrony: Rozporządzenie Wojewody Sieradzkiego poz. 9 w sprawie uznania za pomnik przyrody, Dziennik Urzędowy Wojewody Sieradzkiego m 3 z dnia 19.02.1998 r.

- użytki ekologiczne (powołane Rozporządzeniem Wojewody Sieradzkiego z dnia 22 kwietnia 1996 r. (Dz. Urz. Woj. Sier. Nr 7, poz. 39):
 - bagno śródleśne o pow. 1,10 ha położone w oddz. 215 d,
 - bagno śródleśne o pow. 0,39 ha położone w oddz. 228 b,
 - bagno śródleśne o pow. 0,70 ha położone w oddz. 230 k,
 - bagno śródleśne o pow. 0,34 ha położone w oddz. 235 i,
 - bagno śródleśne o pow. 0,46 ha położone w oddz. 236 l,
 - bagno śródleśne o pow. 1,59 ha położone w oddz. 238 f,
 - bagno śródleśne o pow. 1,35 ha położone w oddz. 246 f,
 - bagno śródleśne o pow. 0,26 ha położone w oddz. 248 a,
 - bagno śródleśne o pow. 0,27 ha położone w oddz. 250 b,
 - bagno śródleśne o pow. 0,78 ha położone w oddz. 253 h,
 - bagno śródleśne o pow. 3,47 ha położone w oddz. 287 h,
- gatunkowa ochrona roślin i zwierząt (brak badań podstawowych obejmujących obszar opracowania),
- inne (stanowiska dokumentacyjne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe) brak.

2.3.12. Środowisko kulturowe

Do lokalnych wartości środowiska kulturowego gminy zalicza się:

- neogotycki kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Klonowej z lat 1909-1910, zbudowany w miejscu poprzedniego drewnianego. W kościele znajdują się następujące zabytki:
 - konfesjonały i ławki barokowe,
 - cenny zabytkowy obraz „Zdjęcie z krzyża” z połowy XVII w.,
 - figura św. Józefa,
- wiatrak koźlak z 1925 r. w Leliwie,
- obelisk z nazwiskami mieszkańców poległych i pomordowanych w czasie II wojny światowej,
- kopiec podworski w Klonowej (obiekt archeologiczny),
- park podworski o powierzchni 1,26 ha w Górcie Klonowskiej .

Obiekty w rejestrze zabytków

W rejestrze SOZ w dziale „architektura i budownictwo” występują:

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres	Material / datowanie	Numer decyzji
1	2	3	4	5	6
1.	Klonowa	wiatrak	Klonowa 24	drewno (1932)	Kl. IX-5340 21/86 z dnia 6.10.1986 r.
2.	Klonowa	wiatrak	Klonowa 72	drewno (1877)	Skreślony z ewidencji – DN-MG/JM-500-17/99/00z dnia 21.06.2000 r.
3.	Leliwa	wiatrak	Leliwa	drewno (1925)	Skreślony z ewidencji – DN-MG/BD-500-3/00z dnia 3.04.2000 r.

Chronione układy przestrzenne

Do chronionych układów przestrzennych w ewidencji SOZ zaliczyć należy park podworski w Górcie Klonowskiej.

Także w ewidencji konserwatorskiej znajduje się cmentarz parafialny, rzymskokatolicki (1,11 ha) w Klonowej (przy drodze Klonowa – Lututów) datowany na początek XX w. Charakter rozplanowania cmentarza — regularny. Na cmentarzu najstarszy istniejący nagrobek pochodzi z 1905 r .

Do wartości kulturowych obszaru opracowania zalicza się także obiekty małej architektury, jak pomniki, kapliczki i tablice pamiątkowe a przede wszystkim krajobraz identyfikujący obszar zamieszkiwania populacji.

Archeologia

Na obszarze opracowania zarejestrowano 55 stanowisk archeologicznych w systemie AZP (Archeologiczne Zdjęcie Polski) – Zał. Nr 3.

2.4. Powiązania przestrzenne gminy Klonowa

Po przeprowadzeniu analizy struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, stwierdzono, że podstawowymi elementami wyznaczającymi tożsamość funkcjonalno-przestrzenną są:

- monokultura rolna gminy
- znaczna lesistość i bogate środowisko przyrodnicze znacznego obszaru gminy
- potencjał przyrodniczy obszaru.

2.5. Uwarunkowania zewnętrzne zagospodarowania przestrzennego gminy

Powiązania przyrodnicze

Do najważniejszych powiązań przyrodniczych z obszarami sąsiednimi zalicza się:

- kompleksy gleb i upraw rolniczych w gminach sąsiednich,
- kompleksy leśne,
- obszar GZWP na terenie gminy.

Infrastruktura społeczna

W uwarunkowaniach zagospodarowania przestrzennego obszaru opracowania studium analizie funkcjonalno-przestrzennej i faktograficznej w zakresie infrastruktury społecznej podlegają tylko wybrane elementy układu: mieszkalnictwo, szkolnictwo, kultura, zdrowie i opieka społeczna, sport i rekreacja oraz szeroko rozumiane usługi. Dziedziny te pośrednio i bezpośrednio określają jakość życia mieszkańców gminy a ich analiza jest ważną przesłanką dla kształtowania polityki zagospodarowania przestrzennego.

Infrastruktura techniczna, połączenie z innymi regionami

Do elementów integrujących obszar z otoczeniem w zakresie infrastruktury technicznej zaliczono:

- projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia Sieradz – Złoczew z doprowadzeniem sieci do gmin Brzeźno, Burzenin, Klonowa, Brąszewice.
- Linie zasilania energetycznego i telekomunikacyjnego, projektowana linia napowietrzna 400 kV.

Analiza interesów gmin sąsiednich

Wstępna analiza funkcjonalno-przestrzenna wykazała, że na styku granicznym z gminami sąsiednimi nie występują konflikty naruszające interesy gmin sąsiednich.

2.6. Infrastruktura techniczna gminy Klonowa

Infrastruktura techniczna wywiera znaczący wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy i przestrzenny gminy.

Spełnia ona następujące funkcje:

- lokalizacyjną: wpływa na rozmieszczenie obiektów produkcyjnych, steruje osadnictwem,
- integracyjną: aktywizuje działania społeczno-gospodarcze
- zaopatrzeniową: dostarcza wodę, energię.

Poziom infrastrukturalny wskazuje pośrednio na warunki życia mieszkańców wsi i kulturę rolną.

Zaopatrzenie obszaru gminy w wodę

Stopień zwodociągowania gminy wynosi 86% (90,4%) na dzień wykonania opracowania — 67,66 km sieci). Gmina zaopatrywana jest w wodę w systemie sieciowym w oparciu o ujęcie wód podziemnych w Owieczkach — zaopatrujące sieć w wodę po uzdatnieniu w automatycznej stacji uzdatniania, zgodnie z pozwoleniem wodnoprawnym RS 6223-1/1/05 ważnym do 31.12.2009 r. w ilości $Q_{\max.h} = 25 \text{ m}^3/\text{h}$, $Q_{\max.d.} = 373,4 \text{ m}^3/\text{d}$ — druga studnia; $Q_{\max.h.} = 41,9 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\max.d.} = 695,7 \text{ m}^3/\text{d}$, z ujęcia o wydajności eksploatacyjnej $Q_e = 41,9 \text{ m}^3/\text{h}$.

Pobór wody w 2003 r. wyniósł ok. $267 \text{ m}^3/\text{d}$. Źródło wody jest wykorzystywane w ponad 70% i będzie rozbudowywane, by w pełni zaspokoić potrzeby rozwojowe gminy. Gestorem sieci wodociągowej jest Urząd Gminy w Klonowej, zaś jej obecna długość to 67,66 km.

Projektuje się dalszą rozbudowę sieci wodociągowej.

Projektuje się sieć wodociągową z przyłączami „Klonowa – Strefa II”.

Zaopatrzenie w wodę wyniesie:

$$Q_{\text{sr dob}} = 117,0 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{max dob}} = 157,0 \text{ m}^3/\text{d}$$

$$Q_{\text{god}} = 13,0 \text{ m}^3/\text{h}$$

Z w/w sieci zaopatrzone zostaną następujące wsie: Grzyby, Klonówka, Świątki, Leliwa, Kuźnica Błońska, Kuźnica Zagrzebska. Realizacja 2008–2010 r. Koszt ok. 2.900.000 zł.

Planuje się również wybudowanie sieci wodociągowej Morysy-Bogusy o długości 6,5 km. Realizacja 2011–2015. Koszt 900.000 zł.

Odprowadzanie ścieków

Na terenie gminy brak jest systemowego odprowadzania ścieków bytowych. Gromadzone są one w osadnikach gnilnych, przeważnie nieszczelnych, będących źródłem zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. Funkcjonuje jedynie mini oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna typu NEBRASKA M-1050 (3 reaktory biologiczne) dla potrzeb Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Klonowej z odprowadzeniem oczyszczonych ścieków do rowu melioracyjnego w dopuszczalnej ilości, zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym RS 6223-3/5/01 ważnym do 31.12.2011 r.

$Q_{\max.d.} = 14,6 \text{ m}^3/\text{d}$ — w okresie nauki szkolnej; $Q_{\max.d.} = 9,2 \text{ m}^3/\text{d}$ — w okresie poza lekcyjnym (roczna ilość odprowadzanych ścieków $Q_r = 2767 \text{ m}^3$).

Projektuje się na terenie gminy Klonowa następujące inwestycje dotyczące gospodarki ściekowej:

- budowa oczyszczalni mechaniczno-biologicznej w Klonowej o przepustowości $Q_{\text{sr dob}} = 200 \text{ m}^3/\text{d}$ $Q_{\text{max dob}} = 250 \text{ m}^3/\text{d}$ i 5 km sieci kanalizacyjnej, 50 m^3 będzie dowożonych do oczyszczalni;
- budowa sieci kanalizacyjnej o długości ok. 8 km w systemie podciśnieniowym — Klonowa I etap

W wyniku budowy w/w oczyszczalni powstawać będzie osad ściekowy w ilości $2 \text{ m}^3/\text{dobe}$.

Zaopatrzenie w gaz

Na obszarze gminy brak sieci gazowej gazu ziemnego. Ludność dla celów bytowych i komunikacyjnych korzysta z dwóch punktów zaopatrzenia w gaz propan-butan.

Projektuje się gazociąg wysokiego ciśnienia Sieradz – Złoczew i doprowadzenie sieci do gmin: Brzeźno, Burzenin, Klonowa, Brąszewice.

Ciepłownictwo

Na obszarze gminy w budynkach użyteczności publicznej funkcjonują wyłącznie kotłownie opalane paliwem stałym (węgiel, koks). Uzupełnieniem energetyki grzewczej są indywidualne piece gazowe na propan-butan, olejowe i energia elektryczna.

Projektuje się modernizację trzech kotłowni na paliwo stałe.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy brak jest gminnego wysypiska odpadów komunalnych. Usuwaniem odpadów zajmują się następujące firmy:

- Eko-Region Sp. z o.o. z Bełchatowa
- Sulo Polska Sp. z o.o. w Warszawie, Oddział Tomaszów Mazowiecki
- PHU „JUKO” z Piotrkowa Trybunalskiego

Elektroenergetyka

Energia elektryczna dostarczana jest do odbiorców w gminie Klonowa dwoma instalacjami napowietrznymi liniami 15 kV wyprowadzonymi ze stacji 110/15 kV „Wieluń”.

Projektowana jest linia energetyczna 400 kV Broszęcín – Ostrów Wielkopolski, która przebiegać będzie przez obszar gminy Klonowa. Stanowić będzie ona zagrożenie ekologiczne związane z wycinką drzew w lasach, przez które będzie przebiegać o szerokości około 74 m.

Telekomunikacja

Teren gminy Klonowa jest strefonizowany i obsługiwany przez centralę automatyczną znajdującą się w miejscowości Klonowa. Uzupełnieniem sieci łączności jest telefonia komórkowa.

Komunikacja kołowa

Na południowych krańcach gminy (poza jej obszarem) przebiega droga krajowa Nr 14 do której „podwiązane” są drogi powiatowe. Na obszarze gminy nie ma dróg wojewódzkich.

Drogi powiatowe na obszarze opracowania to (klasa IV):

Nr 37264	Klonowa-Klonówka (długość odcinka 10,4 km)
Nr 37265	Lututów-Czajków (długość odcinka 9,4 km)

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA — aktualizacja
gmina KLONOWA**

Nr 37267 Klonowa-Godynice (długość odcinka 6,1 km)
Nr 37268 Klonowa-Wandalin (długość odcinka 6,7 km)
Nr 37269 Króle-Stara Wieś (długość odcinka 4,2 km)
Nr 37307 Klonowa-Kuźnica Zagrzebska (długość odcinka 6,4 km)

Łącznie 45,9 km

Wykaz dróg gminnych (klasa V)

Lp.	Nr ewidencyjny drogi	Nazwa drogi według obowiązującego wykazu urzędowego	Całkowita długość drogi (km)
1.	37201	Kuźnica Błońska – granica gminy Brąszewice (Karsznie)	1,5
2.	372102	Wypych – Świątki	3,0
3.	372103	Wypych – droga gminna 372104 (Lesiaki)	4,1
4.	372104	Tomczyki – gr. gm. Brąszewice – Sowizdrzaly	2,7
5.	372105	Lesiaki – granica gminy Złoczew (Robaszew)	2,8
6.	372106	Leliwa – Huta Klonowska	3,0
7.	372107	Dr. pow. 37265 – Huta Klonowska – Górka Klonowska	3,6
8.	372108	Duża Wieś – Klonowa dr. woj. 267	3,1
9.	372109	Leliwa – gr. woj. wielkopolskiego (Przybyłów)	2,6
10.	372110	Grabska Wieś – Pawelce – Cichosze – Kapie	6,2
11.	372111	Grabska Wieś – gr. gm. Lututów (Jeżopole)	2,6
12.	372112	Owieczki Zatyle – Owieczki Kity – gr. gm. Lututów (Jeżopole)	1,7
13.	372113	(Grójec Wielki) – gr. gm. Złoczew – Leśniki – Unikow	4,4
Razem:			41,3

Obecnie dróg gminnych o nawierzchni utwardzonej jest 24 km, w tym o nawierzchni ulepszonej 15 km.

Telekomunikacja, obszary stref ochronnych

Na obszarze gminy Klonowa połączenia między ruchomymi rozmówcami zabezpieczają sieci GSM Plus i PTK Centertel.

Przez teren gminy przebiegają dwie linie 15 kV. Ochronne linie max. 15 m.

Bezpieczeństwo chemiczne, poważne awarie

Zdarzenia posiadające cechy nadzwyczajnych zagrożeń dla środowiska i ludzi mogą powstać na terenie gminy Klonowa:

- podczas transportu substancji niebezpiecznych,

- jako efekt celowej lub nieświadomej działalności człowieka związanej z niezgodnym z przepisami pozbywaniem się substancji (materiałów niebezpiecznych).

Transport substancji niebezpiecznych odbywać się może w autocysternach oraz mniejszych opakowaniach takich jak balony, beczki, hoboki przewożonych samochodami, które mogą ulec rozlaniu w czasie transportu.

Pozbywanie się substancji niebezpiecznych w sposób niezgodny z przepisami stanowi specyficzną grupę zagrożeń wymagającej w pierwszym rzędzie identyfikacji składu porzuconego odpadu, a dopiero potem podjęcie stosownych działań unieszkodliwiających czy ratowniczych.

Wiodącą rolę w sprawowaniu funkcji zapobiegawczo-ochronnych i ratowniczych pełni Państwowa Straż Pożarna. Dlatego na szczeblu gminy w razie awarii należy bezzwłocznie powiadomić Straż Pożarną.

W ramach wspierania systemu ratowniczo-gaśniczego w gminie Klonowa projektuje się zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla jednostki OSP w Klonowej.

Zagrożenia powodziowe

Występowanie powodzi jest uwarunkowane okresowym, ale bardzo silnym zwiększeniem zasilania rzek i cieków opadami atmosferycznymi lub wodą roztopową. Zagrożenie powodzią zależy także od hipsometrii zlewni i stopnia jej zalesienia oraz od możliwości retencjonowania wody w dużych i małych zbiornikach wodnych, polderach, starorzeczach, kanałach i rowach.

Charakterystyczną cechą dolin rzecznych i cieków jest bardzo mała ilość wałów przeciwpowodziowych, a także przyplwy wód powodziowych wezbranych wcześniej, poza obszarem gminy.

Na terenie powiatu sieradzkiego występują generalnie dwa rodzaje wezbrań powodziowych:

- powódzie roztopowe (głównie w marcu i kwietniu)
- powódzie opadowo-rozlewowe (lipiec, sierpień)

Pewne znaczenie dla zwiększenia szkód powodziowych wynika z zaniedbań w zakresie konserwacji i napraw urządzeń melioracyjnych. Przez teren gminy Klonowa nie przepływają większe rzeki j.n. Warta czy Pilica jednak nawet niewielkie cieki mogą być przyczyną podtopień budynków mieszkalnych i gospodarczych.

2.7. Ochrona powietrza atmosferycznego

Na terenie gminy Klonowa na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego wpływają obiekty podmiotów gospodarczych oraz szeroko rozumianych usług, budynki mieszkalne oraz transport (komunikacja). Zanieczyszczenia mają charakter technologiczny oraz pochodzą z energetycznego spalania paliwa do celów grzewczo-wentylacyjnych i przygotowanie ciepłej wody użytkowej. Na terenie gminy Klonowa brak dużych zakładów przemysłowych. Działalność gospodarcza wytwórcza i usługowa rozwinięta jest w średnim stopniu.

Podstawowe podmioty gospodarcze w gminie Klonowa to:

- obora na 100 DJP w Lipiczach 42 — właściciel Rafał Ubych
- obora na 170 DJP w Lipiczach 55 — właściciel Bogusław Derdak
- piekarnia Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”, Klonowa, ul. Złoczewska 9
- zlewnia mleka — Spółdzielnia Dostawców Mleka — Klonowa, ul. Czajkowska
- produkcja palet PPHU Grzegorz Jakóbczak, Górka Klonowska 3b
- stacja paliw PETROPOL Tadeusz Szmił, Klonowa, ul. Czajkowska 20-22
- oczyszczalnia ścieków przy Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Klonowej, Klonowa ul. Złoczewska 4
- wykonywanie prac ziemnych PTHU Sławomir Świątek, Klonowa, ul. Długa 125
- ZPHU Mirosław Przybyłek, Kuźnica Zagrzebska Kol. 4 — produkcja palet.

Największe stężenia zanieczyszczeń występują na terenach zwartych zabudów miejskich i większych skupisk wiejskich w związku z ogrzewaniem domów. Jest to tzw. uciążliwość lokalna wynikająca ze spalania paliwa do celów energetycznych głównie paliw stałych często o niskich wartościach opałowych, które są źródłem zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego dwutlenku siarki (SO₂), tlenków azotu w przeliczeniu na NO₂, tlenku węgla (CO), i pyłów w tym pyłu drobnego monodispersyjnego (PM10).

Emisja tych zanieczyszczeń odbywa się niskimi emitorami. Jest to tzw. „niska emisja” powodująca złe rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń w atmosferze, któremu towarzyszy większe stężenie zanieczyszczeń wyrażone w mg substancji zanieczyszczającej na 1 m³ powietrza. Większość źródeł zanieczyszczeń to kotłownie węglowe z tytułu braku gazyfikacji gminy, którą w planie ochrony środowiska dla powiatu sieradzkiego przewidziano przy realizacji gazociągu wysokiego ciśnienia Sieradz–Złoczew i doprowadzenie sieci do gmin Klonowa, Brzeźnio, Burzenin i Brąszewice. Na terenie gminy Klonowa brak stacji elektromagnetycznych (stacji bazowych telefonii komórkowej).

Urząd Gminy Klonowa posiada decyzję na wprowadzenie gazów i pyłów do powietrza atmosferycznego. Roczne emisje zanieczyszczeń z tego obiektu wynoszą: dwutlenek siarki (SO₂) E_a = 1,44 Mg/rok; dwutlenek azotu (NO₂) E_a = 0,12 Mg/rok; tlenek węgla (CO) E_a = 0,91 Mg/rok; pył E_a = 3,36 Mg/rok. Pozostałe podmioty nie posiadają w/w decyzji.

W Starostwie Powiatowym znajduje się jedynie 1 zgłoszenie instalacji na terenie gminy Klonowa tj. dla Stacji Paliw „PETROPOL” Tadeusz Szmił ul. Czajkowska 20-22 w Klonowej. Zgodnie z wyżej wymienionym zgłoszeniem emisje roczne ze stacji wynoszą:

- węglowodory aromatyczne 0,00049 Mg/rok
- węglowodory alifatyczne 0,12223 Mg/rok
- benzen 0,00028 Mg/rok

Również w Oddziale Zamiejscowym Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska brak postanowień oraz zgłoszeń instalacji poza wyżej wymienionymi.

Celem uporządkowania sytuacji w tym zakresie należy poinformować podmioty gospodarcze na terenie gminy o obowiązku zapoznania się z ustawą i rozporządzeniem obowiązującym w zakresie dokonania zgłoszenia instalacji bądź uzyskania pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza, jeśli dany podmiot tego wymaga.

W perspektywie czasowej uzyskane w ten sposób informacje pozwoliłyby na pełne ustalenie wielkości emisji zanieczyszczeń z podmiotów gospodarczych na terenie gminy Klonowa.

Występujący drobny przemysł i usługi nie stanowią zagrożenia dla powietrza atmosferycznego dla gminy, jako całości. Podobnie zresztą jak i skupiska ludzkie w miastach i wsiach. Ogólna ocena stanu zagrożenia środowiska przyrodniczego gminy Klonowa zawarta w opracowanym programie ochrony środowiska dla powiatu sieradzkiego jest niska, w tym również niskie jest zagrożenie dla powietrza atmosferycznego.

Generalnie gmina Klonowa należy obok gmin Brąszewice i Goszczanów do najmniej zagrożonych. Potwierdza to ocena bieżąca stanu zanieczyszczenia powietrza w strefach (powiatach) województwa łódzkiego wykonana przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Łodzi w marcu 2003 r., która zakwalifikowała cały powiat sieradzki, a więc i gminę Klonowa w większości zanieczyszczeń do klasy A, a więc najłagodniejszej, gdzie poziom stężenia zanieczyszczenia jest mniejszy od wartości D — jako dopuszczalnego poziomu odniesienia.

Klasę „A” przypisano w zakresie ochrony zdrowia dla: SO₂, NO₂, ołowiu, benzenu, tlenu węgla, ozonu i PM10, a więc dla większości zanieczyszczeń występujących w procesie energetycznego spalania paliwa (SO₂, NO₂, pył, CO), które stanowią podstawowe źródło zanieczyszczenia powietrza. Natomiast dla NO₂ powiat sieradzki został zakwalifikowany do klasy B, co oznacza, że istnieje możliwość przekraczania poziomu stężeń, lecz nie przekraczający wartości dopuszczalnej powiększonej o margines tolerancji na niektórych obszarach powiatu (poziom stężenia na niektórych obszarach > D — wartość dopuszczalna).

Zasadne jest przyjęcie w strategii rozwoju gminy jej gazyfikacji. Umożliwi to przechodzenie ze źródeł opalanych paliwami stałymi na paliwa ekologiczne, co w efekcie spowoduje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego zarówno gazowych jak i pyłowych.

Ze względu na ochronę roślin powiat sieradzki, a więc i gminę Klonowa zakwalifikowano do:

- dla SO₂ — klasy „A”
- dla NO₂ — klasy „A”
- dla ozonu — klasy „A”.

Ogólna klasa strefy ze względu na OR ustalona została jako „A”. Gmina Klonowa nie wymaga wzmocnienia systemu według kryteriów ochrony roślin.

Kolejnym źródłem zanieczyszczenia jest komunikacja, której oddziaływania skupia się głównie przy trasach komunikacyjnych oraz w rejonie miast. Do podstawowych zanieczyszczeń emitowanych przez środki transportu zaliczyć należy:

- tlenki azotu NO_x w przeliczeniu na normowany NO₂
- tlenek węgla CO
- dwutlenek siarki SO₂
- węglowodory aromatyczne
- węglowodory alifatyczne
- ołów
- węgiel elementarny (sadza).

Główne połączenia komunikacyjne w gminie Klonowa to drogi gminne. Brak dróg krajowych i wojewódzkich.

Ograniczenie tego typu uciążliwości jest trudne ze względu na zwiększającą się ilość źródeł spowodowane zwiększającym się z roku na rok natężeniem ruchu wynikającym ze wzrostu cywilizacyjnego społeczeństwa oraz ze złych układów komunikacyjnych. Polepszenie w tej

dziedzinie można osiągnąć jedynie poprzez lepszy stan techniczny samochodów, wyposażanie ich w katalizatory spalin oraz udrażnianie — upłynnianie ruchu komunikacyjnego poprzez budowę bezkolizyjnych skrzyżowań (w tym wjazdów i wyjazdów) i poszerzanie ciągów komunikacyjnych.

Reasumując stwierdza się, że większość zanieczyszczeń wpływających na stan powietrza atmosferycznego w gminie pochodzi z energetycznego spalania paliwa w źródłach niskoemisyjnych na terenie skupisk ludności. Polepszenie stanu powietrza atmosferycznego w gminie można osiągnąć poprzez:

- gazyfikację gminy;
- zastępowanie istniejących źródeł opalanych paliwem stałym, paliwami ekologicznymi w tym gazem;
- wyposażanie kotłowni i innych źródeł emisji w emitory o odpowiednich parametrach wysokości i średnic (przekrojów) wylotu zwiększających tzw. wyniesienie termodynamiczne z emiterów, co spowoduje lepsze rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń w atmosferze, a więc i zmniejszenie ich stężeń w powietrzu atmosferycznym;
- nie zadaszanie emitorów — stosowanie wolnego wypływu z emitorów;
- udrażnianie układów komunikacyjnych poprzez modernizację w tym rozbudowę i przebudowę ciągów komunikacyjnych w celu upłynnienia ruchu;
- dokonanie pełnej inwentaryzacji podmiotów gospodarczych, dla których wymagane jest uzyskanie pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza oraz zgłoszeń instalacji, co pozwoli na pełną identyfikację tych źródeł z jednoczesnym przesądzeniem decyzyjnym o ich modernizacji i możliwości zastosowania środków technicznych celem ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza w ogóle.

Działania te pozwolą na zdecydowane poprawienie czystości powietrza atmosferycznego i zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń.

Należy zaznaczyć, że programie ochrony środowiska przewidziano modernizację kotłowni węglowej w gminie Klonowa z rezerwacją kwoty na ten cel w wysokości 150.000 zł, a w perspektywie na lata 2010–2015.

W programie powiatowym proponuje się również:

- opracowanie programu energii odnawialnej
- wykorzystywanie energii słonecznej
- zamiana paliwa konwencjonalnego na niekonwencjonalne
- zakładanie plantacji paliw energetycznych oraz organizacja placu składowania biomasy
- badanie zasobów energii wiatru i wody oraz wyznaczenie dogodnych lokalizacji dla siłowni wiatrowych i elektrowni wodnych wraz z ich ewentualną budową
- promowanie odnawialnych i ekologicznych źródeł energii
- wdrażanie ekologicznych czynników energii w paleniskach domowych i małych kotłowniach lokalnych oraz tzw. „czystej technologii”
- stosowanie termorenowacji celem ograniczenia strat ciepła oraz zużycia paliwa do celów energetycznych.

Podjęcie zaproponowanych działań w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego będzie wymagało zgromadzenia środków finansowych na te cele. Gmina powinna znaleźć źródło finansowania tych zamierzeń z:

- środków własnych;
- dotacji zewnętrznych w tym:
 - funduszy z WFOŚiGW
 - środków z UE.

Przy odpowiednich staraniach i podjętych działaniach przez władze gminy nie powinno to być przeszkodą nie do pokonania.

2.8. Klimat akustyczny gminy Klonowa

Na terenie gminy Klonowa brak jest większych stacjonarnych źródeł hałasu emitowanych przez zakłady przemysłowe i inne tego typu obiekty. Jedynymi zakładami mogącymi emitować hałas, który może zagrażać budynkom o funkcji mieszkaniowej to przemysł obróbki drewna: tartak w Kuźnicy Zagrzebskiej, wytwórnia palet w Kuźnicy Zagrzebskiej i Górcie Klonowskiej. W/w zakłady znajdują się w odległości min. 300 metrów od zabudowy o funkcji mieszkaniowej.

Brak pomiarów emisji hałasu z w/w zakładów.

Innym źródłem hałasu może być układ komunikacyjny związany z siecią dróg, jednak przez teren gminy przebiegają jedynie drogi powiatowe i gminne, brak dróg wojewódzkich i szybkiego ruchu.

W oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. Nr 120, poz. 826), dopuszczalne poziomy hałas w środowisku podane są w tablicy Nr 1.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku
powodowane przez poszczególne grupy źródeł hałasu

Lp.	Przeznaczenie terenu	Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A w dB od obiektów i grup źródeł hałasu	
		pora dnia — przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia	pora nocy — przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	2	3	4
1.	a. Obszary A ochrony uzdrowiskowej	45	40
2.	a. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b. Tereny zabudowy związanej ze stałym lub wielogodzinny pobyt dzieci i młodzieży	50	40

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA — aktualizacja
gmina KLONOWA**

	c. Tereny domów opieki d. Tereny szpitali w miastach		
3.	a. <u>Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego</u> b. Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami rzemieślniczymi c. Tereny wypoczynkowo-rekreacyjne poza miastem c. Tereny zabudowy zagrodowej	55	45
4.	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ze zwartą zabudową mieszkaniową i koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych	55	45

Uwagi:

1. Dopuszczalny poziom hałasu w środowisku określa się odrębnie dla godzin od 6⁰⁰ do 22⁰⁰ (pory dnia) i dla godzin 22⁰⁰ do 6⁰⁰ (pory nocy).
2. Na terenach nie wyszczególnionych w załączniku do rozporządzenia, dopuszczalny poziom hałasu określa się, przyjmując wartości dopuszczalne dla rodzaju terenu o zbliżonym przeznaczeniu.
3. W przypadku niewykorzystania tych terenów zgodnie z funkcją, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocnej.
3. Dopuszczalny poziom hałasu przyjęto jak dla zabudowy wielorodzinnej.

Położenie linii uciążliwości drogi wyraża się po określeniu zasięgu negatywnego działania na środowisko.

Celem określenia tego zasięgu zwykle wystarczy zbadać oddziaływanie hałasu drogowego, spalin, dla których reprezentatywnym składnikiem jest tlenek węgla (CO). Odległość granicy strefy uciążliwości drogi od krawędzi jezdni zależy do dobowego natężenia ruchu.

Orientacyjna odległość granicy strefy uciążliwości drogi od krawędzi jezdni, gdy nie są stosowane środki ochrony czynnej według literatury wynosi:

Średni dobowy ruch w roku [P/d]	1000	2000	5000	10000 i więcej
Odległość granicy strefy uciążliwości od krawędzi jezdni [m]	50	80	160	200

Przy ustalaniu szerokości stref uciążliwości drogi należy uwzględnić sposób użytkowania gruntu (zagospodarowania terenu) wewnątrz jej potencjalnego obszaru, możliwość narażenia na uciążliwość stałych użytkowników tego obszaru, zagrożenia dla upraw, budowli oraz narażenie na degradację stałych komponentów środowiska naturalnego. Szerokość stref przy

samych źródłach uciążliwości mogą być bowiem różne dla różnych odbiorców i mieć różne znaczenie dla poszczególnych komponentów środowiska.

Dla dróg o średnim dobowym ruchu poniżej 500 P/d można nie przeprowadzać obliczeń szerokości stref uciążliwości, gdyż negatywne oddziaływania, związane z ruchem drogowym zamykają się w granicach pasa drogowego.

Nowa zabudowa winna być sytuowana w bezpiecznej odległości od drogi.

2.9. Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Klonowa zaopatrywana jest w wodę pitną w systemie sieciowym w oparciu o ujęcie wód podziemnych w Owieczkach użytkowany jako poziom jurajski o zasobach w kat. „B” w ilości $Q_{\max_h} = 41,9 \text{ m}^3/\text{h}$ jako II etap realizacji.

Mamy więc:

I etap

$$Q_{\max_h} = 25 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\max_d} = 373,4 \text{ m}^3/\text{d}$$

II etap:

$$Q_{\max_h} = 41,9 \cong 42 \text{ m}^3/\text{h}$$

$$Q_{\max_d} = 695,7 \text{ m}^3/\text{d}$$

Obecnie źródło wykorzystywane jest w 70%.

Obecne zużycie wody wynosi $267 \text{ m}^3/\text{d}$. W związku z tym wodochłonność wynosi:

$$\frac{267}{3227} \times 1000 \cong 83 \text{ l/m-ca} \times \text{doba} \cong 0,08 \text{ m}^3/\text{m-ca na dobę.}$$

Źródło wody jest wystarczające by w pełni zaspokoić potrzeby obecne i rozwojowe gminy. Gestorem sieci wodociągowej jest Urząd Gminy w Klonowej. Stopień zwodociągowania gminy wynosi 86% według programu powiatowego (90,4% na dzień wykonywania opracowania). Długość sieci wodociągowej zgodnie z programem ochrony środowiska powiatu sieradzkiego wynosi 61,8 km (na dzień opracowania programu wynosi 65 km). Do 100% zwodociągowania gminy należałoby więc wybudować wodociągi:

- Klonowa — strefa II o długości 18 km
- Mordasy-Bogusy o długości 6,5 km

W programie Warta obejmującym obszar gminy Klonowa zakładano budowę 13,6 km sieci oraz 50 przyłączy długości 3,6 km. Jednak powiatowy plan przewidywał na lata 2003–2007 budowę sieci wodociągowej o długości 6 km i 25 przyłączy w miejscowościach Jędrasy, Szale, Tomaniki, Grzyb o łącznym koszcie około 200.000 zł ze środków jak wyżej oraz UE.

Do docelowego 100% zwodociągowania pozostałoby więc, przy przyjętych założeniach, około 6,9 – 6 = 0,9 km sieci oraz 25 przyłączy w okresie 2007–2010 z kosztem około 100.000 zł. Można więc przyjąć, że zadania gminy w zakresie gospodarki wodociągowej były i są prowadzone prawidłowo. Docelowe 100% zwodociągowanie gminy pozwala stwierdzić, że prowadzona gospodarka wodna nie będzie powodowała zachwiania stosunków wód podziemnych na terenie gminy Klonowa.

Wody w ujęciach gminy Klonowa ujmowane są z czwartorzędu. Zgodnie z oceną stanu środowiska na terenie powiatu sieradzkiego wykonywaną w latach 1996–2002 wody podziemne według prowadzonego monitoringu, z których ujmowana jest woda przez wodociąg wiejski przedstawia się następująco:

1996 r.	kl. II (azot amonowy, mangan, nikiel)
1997 r.	nie badano
1998 r.	non (azot azotynowy)
1999 r.	non (azot azotynowy)
2000 r.	kl. Ib
2001 r.	kl. III
2002 r.	nie badano

Jak widać woda złej jakości w Klonowej występuje z powodu podwyższonego stężenia związków azotu, głównie toksycznego azotu azotynowego.

Użytkowy poziom wodonośny studni kopanych też jest prawdopodobnie zanieczyszczony tymi związkami.

Ostatnie badanie wody z wodociągu sieciowego w Owieczkach z marca 2004 r. (ksero dołączono w formie załącznika) wykonane przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Sieradzu wykazują, że przekroczeń nie ma, a skład wody jest zgodny z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Zdrowia w tej sprawie.

Odnośnie wód powierzchniowych i ich jakości wypowiedziano się w pkt 2.3.4. „Zasoby wodne”.

Gorzej przedstawia się sprawa w przypadku sieci kanalizacyjnej, której na terenie gminy nie ma. Podobnie zresztą jest w przypadku oczyszczalni ścieków. Tak rozwiniętej sieci wodociągowej powinna towarzyszyć sieć kanalizacji sanitarnej łącznie z oczyszczalniami ścieków, gdyż z uwagi na odprowadzanie ścieków do zbiorników bezodpływowych, które z reguły są nieuszczelnione zwiększa się możliwość skażenia wód gruntowych, podziemnych i powierzchniowych pogarszając jakość wody pitnej, zgromadzonej w zasobach wodnych.

Generalnie na terenie gminy brak systemowego odprowadzania ścieków sanitarnych (bytowych). Obecnie gromadzone są one w osadnikach gnilnych, przeważnie nieuszczelnionych, przez co są źródłem zanieczyszczenia wód gruntowych i powierzchniowych. Funkcjonuje jedynie minioczyszczalnia mechaniczno-biologiczna dla potrzeb Szkoły Podstawowej i Gimnazjum w Klonowej o przepustowości $Q_{max_h} = 14,6 \text{ m}^3/\text{d}$ (w czasie nauki), $Q_{max_d} = 9,2 \text{ m}^3/\text{d}$, a roczna ilość odprowadzanych ścieków wynosi $Q_r = 2767 \text{ m}^3$ (posiada pozwolenie wodnoprawne, którego kserokopię dołączono w formie załącznika).

Stężenie odprowadzanych ładunków zanieczyszczeń nie powinny przekraczać:

BZT ₅	30 mg O ₂ /dm ³
Zawiesina ogólna	50 mg/dm ³
Azot ogólny	30 mg N/dm ³

Odczyn	6,5÷9,00 pH
Azot amonowy	6,0 mg N _{NH4} /dm ³
fosfor ogólny	5,0 Mg P/dm ³

Z uwagi na brak dostarczenia przez gminę danych dotyczących ilości odprowadzanych ścieków oraz pomiaru ich rzeczywistych ładunków zanieczyszczeń dla przedmiotowego opracowania, wyliczono te ładunki opcjonalnie przy założeniu, że ilość odprowadzanych ścieków wynosi:

w okresie nauki szkolnej (~193 dni)	$Q_{d\acute{s}r} = 10,7 \text{ m}^3/\text{d}$
w dni wolne od zajęć (~172 dni) oraz 2767 m ³ /rok	$Q_{d\acute{s}r} = 7,1 \text{ m}^3/\text{d}$

a ich wskaźniki są równe wartościom dopuszczalnym.

$$L_{BZT5 a} = 2767 \times 10^3 \times 30 \times 10^{-6} = 83,0 \text{ kg O}_2/\text{rok}$$

$$L_{BZT5 a} = 10,7 \times 10^3 \times 30 \times 10^{-6} = 0,321 \text{ kg O}_2/\text{dobę (okres nauki)}$$

$$L_{BZT5 a} = 7,1 \times 10^3 \times 30 \times 10^{-6} = 0,213 \text{ kg O}_2/\text{dobę (okres poza nauką)}$$

Odpowiednio pozostałe ładunki:

Zawiesina:

$$L_{zaw} = 138,35 \text{ kg/rok}$$

$$L_{zaw} = 0,535 \text{ kg/dobę (okres nauki)}$$

$$L_{zaw} = 0,355 \text{ kg/dobę (okres poza nauką)}$$

Azot ogólny:

$$L_N = 83,0 \text{ kg N/rok}$$

$$L_N = 0,321 \text{ kg N/dobę (okres nauki)}$$

$$L_B = 0,213 \text{ kg N/dobę (okres poza nauką)}$$

Azot amonowy:

$$L_{N_{NH_4}} = 16,6 \text{ kg N}_{NH_4} / \text{rok}$$

$$L_{N_{NH_4}} = 0,0642 \text{ kg N}_{NH_4}/\text{dobę (okres nauki)}$$

$$L_{B_{NH_4}} = 0,042 \text{ kg N}_{NH_4}/\text{dobę (okres poza nauką)}$$

Fosfor ogólny:

$$L_P = 13,84 \text{ kg P/rok}$$

$$L_P = 0,0535 \text{ kg P/dobę (okres nauki)}$$

$$L_P = 0,0355 \text{ kg P/dobę (okres poza nauką)}$$

Ilość osadu z oczyszczalni ścieków przy szkole w Klonowej wynosi ok. 0,08 m³/d.

Konieczne jest uporządkowanie gospodarki ściekowej w całej gminie, a szczególnie w większych miejscowościach i skupiskach ludności celem ochrony środowiska naturalnego, a szczególnie wód podziemnych, stanowiących zasoby wody pitnej dla ludności, wód powierzchniowych oraz gleby.

W przypadku braku możliwości doprowadzenia kanalizacji gminnej do jakiejś miejscowości ze względów kosztowo-czasowo-terytorialnych (technicznych) należy rozwijać jeśli to możliwe budowę małych przydomowych oczyszczalni ścieków sprawdzając najpierw odpowied-

ność warunków gruntowo-wodnych (poziom wód gruntowych oraz przepuszczalność gleby).

W dalszej kolejności należy w przypadku braku możliwości zastosowania wskazanych powyżej dwóch rozwiązań priorytetowych stosować szczelne zbiorniki bezodpływowe z okresowym wywozem nieczystości do punktów zlewnych. Należy zobligować użytkowników tych zbiorników do przechowywania kwitów wywozowych tego dotyczących przez okres co najmniej 2 lat w celach kontrolnych.

Należy zaznaczyć, że gmina podjęła wysiłek w tym zakresie. Przewiduje się budowę gminnej oczyszczalni ścieków w Klonowej o przepustowości 200 m³/d w latach 2008–2011 z kosztem około 2 mln zł oraz 8 km sieci kanalizacyjnej (w tym samym okresie) o koszcie 4 mln zł. Źródłem finansowania będą środki własne, WFOŚiGW oraz środki UE.

Przewidywany koszt realizacji tego zadania inwestycyjnego to około 6 mln zł.

Przyjmując, że program wodno-kanalizacyjny powinien realizować zasadę „100 na 100” czyli 100% zwodociągowania powinno odpowiadać 100% skanalizowania, więc przewidywanej docelowo sieci wodociągowej o długości $L = 71,9$ km powinno odpowiadać takiej długości sieć kanalizacyjna. Biorąc jednak pod uwagę fakt, że w gminie występują skupiska zabudowy rozproszonej, do której ze względów terenowo-ekonomicznych sieć ta nie dotrze, można przyjąć że około 20% systemu kanalizacji będzie realizowana indywidualnie stosując przydomowe oczyszczalnie ścieków. W systemie gminnej kanalizacji sanitarnej należałoby więc zrealizować sieć o długości $L \cong 60$ km (analogiczną długość 60 km zakłada powiatowy program ochrony środowiska powiatu sieradzkiego dla gminy Klonowa).

Podjęty program gospodarki ściekowej ma na celu ochronę wód podziemnych i powierzchniowych, w tym rzek i cieków, które mogą stanowić odbiorniki ścieków.

Generalnie gmina powinna dążyć w przyszłości do pełnego jej skanalizowania, a w miejscach gdzie nie będzie można dotrzeć z siecią ze względów terenowo-ekonomicznych należy stosować przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Jest to zadanie wieloletnie, ale przy prawidłowo skonstruowanej chronologii działań możliwe do wykonania. Rozpoczęcie zadań gminy w dziedzinie kanalizacyjno-oczyszczeniowej powinno stać się zadaniem priorytetowym dla gminy. Wieloletni program inwestycyjny gminy na lata 2004–2011 powinien założyć realizację tego zadania. Wydaje się, że należy przyjąć większe zaabsorbowanie środków gminnych na sprawy ścieków wykorzystując dotacje z WFOŚiGW oraz ze środków UE.

3. INTEGRACJA OCHRONY ŚRODOWISKA Z PLANOWANIEM PRZESTRZENNYM*

Istotę problemu wyrażają definicje zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego zawarte w dwóch aktach prawnych, zasadniczych dla problemu integracji problematyki gospodarki przestrzennej i ochrony środowiska:

- w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 r. (Dz.U. Nr 80, poz. 717 z późn. zm.);
- oraz w ustawie Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz.U. Nr 62 poz. 627 z późn. zmianami).

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, „zrównoważonym rozwojem” jest „taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń”.

Z kolei Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym stanowi iż „ład przestrzenny” to „takie kształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia w uporządkowanych relacjach wszelkie uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno-gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne”.

Należy zauważyć jednak, że przepisy obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, podobnie zresztą jak przepisy poprzednio obowiązującej ustawy z 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, mimo deklaracji zawartych we wstępnych artykułach, nie stwarzają warunków, aby gospodarka przestrzenna stanowiła skuteczne narzędzie zrównoważonego rozwoju.

Dotychczasowe podejście do tej problematyki zaowocowało jedynie sformalizowaniem procedury planistycznej, kosztem merytorycznej wartości ustaleń planistycznych. W takim stanie rzeczy, realizacja wielu zadań i wielu aspektów Polityki Ekologicznej Państwa, Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2003–2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007–2010 jest nierealna. Ponadto efektywność polityki ekologicznej i przyszłych programów ochrony środowiska na poziomie województw, powiatów i gmin poważnie ogranicza formuła procesu planistycznego oraz określony przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zakres ustaleń planu.

Co prawda w większości dokumentów planistycznych przygotowanych i zatwierdzonych w ostatnich latach istnieją zapisy dotyczące zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego, ale są one formułowane zbyt ogólnie, a ich zakres jest niewystarczający. Nie są one również przełożone na konkretne działania i zadania programowe.

W rzeczywistości uwzględnienie zasad zrównoważonego rozwoju i uwarunkowań ekologicznych w planach przestrzennych jest niedostateczne, a aspekty przyrodnicze są często traktowane bardzo pobieżnie. Poza tym dość powszechne jest sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla drobnych działek lub ich zespołów co sprowa-

* Na podstawie artykułu „Koncepcje integracji ochrony środowiska z planowaniem przestrzennym” opublikowanym w periodyku Środowisko i Rozwój Nr 1/2003, Biuletyn Ministerstwa Środowiska.

dza system planowania przestrzennego do pozycji narzędzia mającego zaspokoić indywidualne potrzeby inwestorów a nie kształtować harmonijne zagospodarowanie przestrzeni.

Również mnogość nieskoordynowanych dokumentów programowo-przestrzennych, opracowanych na poziomach: krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym powoduje postępującą dezintegrację oraz nieefektywność funkcjonowania podstawowych instrumentów zarządzania ochroną środowiska i gospodarowania przestrzenią. Tymczasem plany zagospodarowania przestrzennego powinny być podstawowym instrumentem zrównoważonego rozwoju ładu przestrzennego.

4. PRZEDSIĘWZIĘCIA PRIORYTETOWE DLA RACJONALNEGO UŻYTKOWANIA ZASOBÓW NATURALNYCH ORAZ POPRAWY JAKOŚCI ŚRODOWISKA (UWARUNKOWANIA PRAWNE, EKONOMICZNE, TECHNICZNE I ORGANIZACYJNE) WYNIKAJĄCE Z CELÓW KRÓTKO- I ŚREDNIOTERMINOWYCH.

W myśl sformułowanych przez Ministerstwo Środowiska „Wytycznych sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym” (2002 r.) przyjęte zadania podzielono na:

- **zadania własne gminy (W)** (pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy)
- **zadania koordynowane (K)** (pod zadaniami koordynowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale odległych bezpośrednio organom powiatu, województwa, bądź centralnym).
- **zadania wspierane (Ws)** (pod zadaniem wspieranym należy rozumieć takie zadanie, którego realizacja leży poza obowiązkami gminy. Władze gminy przewidują wsparcie podmiotu realizującego zadanie, przy czym forma wsparcia może być organizacyjna i/lub finansowa). Zadania wspierane mieszczą się w kategorii zadań koordynowanych wyróżnionych w wytycznych rządowych.

Zadania ponadto zostały pogrupowane według przyjętych celów:

1. Zachowanie i wzbogacenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy
2. Przywrócenie równowagi przyrodniczej na obszarach rolniczych
3. Ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych
4. Poprawa bilansu hydrologicznego gminy

5. Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz zachowanie zasobów wód podziemnych
6. Poprawa jakości powietrza
7. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy i promocja walorów przyrodniczych
8. Poprawa klimatu akustycznego gminy
9. Minimalizacja zagrożeń ze strony promieniowania elektromagnetycznego
10. Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego gminy

Zbiorcze zestawienie przewidywanych środków finansowych na realizację zadań w zakresie ochrony środowiska z wyszczególnieniem źródeł i mechanizmów do roku 2010 i 2015

Cel							
Lp.	Priorytet						
	Zadania	W / Ws / K	do 2010	do 2015	Szacunkowa wielkość nakładów niezbędnych do realizacji przedsięwzięcia	Źródła finansowania	Partnerzy
1.	Zachowanie i wzbogacenie walorów przyrodniczo-krajobrazowych gminy						
1.1.	Zachowanie różnorodności biologicznej, w tym siedlisk naturalnych i półnaturalnych, odtworzenie korytarzy ekologicznych i lokalnych ostoi przyrodniczych						
1.1.1.	Wspieranie działań mających na celu odtwarzanie buforowych stref roślinnych wzdłuż cieków wodnych	Ws	+	+	b.d.	Fundusze celowe w miarę posiadanych środków	PFOŚiGW, WFOŚiGW, administratorzy cieków
1.1.2.	Wspieranie działań mających na celu restytucję siedlisk mokradłowych i renaturyzację dolin niewielkich cieków	Ws	+	+	b.d.	jw.	jw.
1.1.3.	Wykonanie studium analitycznego, strategii, założeń projektowych i projektów zadrzewień oraz realizacji projektów	Ws		+	50.000 zł	Budżet gminy	PFOŚiGW, nadleśnictwo gminy
1.1.4.	Walka ze szrotówkiem kasztanowcowiakiem. Zwalczanie	Ws	+	+	30.000 zł	Budżet gminy	jw.
1.2.	Łączenie ochrony walorów przyrodniczych z ochroną walorów kulturowych						
1.2.1.	Wspieranie działań mających na celu odnowę zabytków w gminie	Ws	+	+	b.d.	Budżet gminy	Pow. i Woj. Konserwator Zabytków

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA — aktualizacja
gmina KLONOWA

Rozwój turystyki zgodny z pojemnością środowiska na terenach cennych przyrodniczo i krajobrazowo, w tym Brąszewickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu						
1.3.	1.3.1	Inspirowanie i opiniowanie zapisów do opracowań ekofizjograficznych i planów zagospodarowania przestrzennego gminy	W	+	+	Budżet gminy, Powiat
					b.d.	
1.4.		Wypracowanie spójnej koncepcji przestrzennego zagospodarowania gminy uwzględniającej założenia programu rolno-środowiskowego, wieloprzestrzennego systemu ochrony przyrody, oraz sieci ekologicznych NATURA 2000				
	1.4.1.	Waloryzacja przyrodnicza gminy, agroturystyka	W	+	+	Budżet gminy, środki własne inwestora
					30.000 zł	PFOŚiGW
2. Przywrócenie równowagi przyrodniczej na obszarach rolniczych						
2.1. Wdrażanie modelu rolnictwa zgodnego z zasadami zrównoważonego rozwoju, w tym rolnictwa integrowanego i ekologicznego						
	2.1.1.	Upowszechnianie społecznej wiedzy na temat zawartości i celów programu rolno-środowiskowego	W/W/s	+	+	Budżet gminy, PFOŚiGW
	2.1.2.	Promowanie i dofinansowanie zadań mających na celu zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk półnaturalnych	W/W/s	+	+	Budżet gminy, PFOŚiGW
	2.1.3.	Promowanie i dofinansowanie zadań mających na celu przywracanie stref buforowych (ekotonów) na granicy terenów użytkowanych rolniczo	W/W/s	+	+	Budżet gminy, PFOŚiGW
	2.1.4.	Promowanie i dofinansowanie zadań mających na celu odtwarzanie korytarzy ekologicznych i lokalnych ostoi przyrodniczych na terenach użytkowanych rolniczo	W/W/s	+	+	Budżet gminy, PFOŚiGW
	2.1.5.	Wspieranie przedsięwzięć mających na celu tworzenie i rozwój gospodarstw ekologicznych	W	+	+	Budżet gminy, PFOŚiGW
					30.000	WFOŚiGW

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA — aktualizacja
gmina KLONOWA**

	2.1.6.	Promowanie i dofinansowanie zadań mających na celu zwiększenie udziału trwałych użytków zielonych — w tym łąk, pastwisk i zadrzewień śródpolnych	W	+	+	30.000	Budżet gminy, PFOŚiGW	WFOŚiGW
	2.1.7.	Wapnowanie gleb na obszarach gminy	W	+	+	30.000	Budżet gminy, rolnicy	Użytkownicy, właściciele gr.
	2.2.	Przeciwdziałanie erozji gleb i stepowieniu terenu						
	2.2.1.	Wsparcie zalesiania gruntów rolnych najniższych klas bonitacji rocznie według zasady finansowania procesu zalesiania powiatu oraz wypłaty ekwiwalentu, opracowanie planu zalesienia dla gminy	Ws	+	+	b.d.	Gmina, Nadleśnictwo Powiatu	PFOŚiGW, WFOŚiGW, Nadleśnictwo Powiatu
	2.2.2.	Analiza możliwości wykorzystania oczyszczonych ścieków w procesie utrzymywania optymalnego stanu wód w sieci melioracyjnej	Ws	+	+	b.d.	Gmina	PFOŚiGW, WFOŚiGW
3.	Ochrona powierzchni ziemi i rekultywacja terenów zdegradowanych							
	3.1.	Przeciwdziałanie erozji gleb i stepowaniu terenów						
	3.1.1.	Zalesianie gruntów rolnych najniższych klas bonitacji według zasady finansowania procesu oraz wypłaty ekwiwalentu, opracowanie planu zalesienia dla gminy	W/Ws	+	+	b.d.	Budżet gminy, PFOŚiGW, WFOŚiGW	Udział w realizacji prog. ramu rolno-środ. dla zlewni rzeki Ochni
	3.2.	Bieżąca rekultywacja terenów po eksploatacji surowców mineralnych						
	3.2.1.	Rekultywacja terenów po dzikich składowiskach odpadów	W	+	+	wg planu gosp. odpadami	Gmina	PFOŚiGW, WFOŚiGW

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA — aktualizacja
gmina KLONOWA**

4. Poprawa bilansu hydrologicznego gminy									
4.1. Upowszechnianie działań mających na celu racjonalizację zużycia wody									
4.1.1.	Docelowe zwodociagowanie gminy: – sieć wodociągowa „Klonowa – Strefa II o długości 18,14 km – sieć wodociągowa „Mordasy-Bogusy” o długości 6,5 km	W W	+	+	2900 tys. zł 900 tys. zł	PROW, Gmina WFOŚiGW w Łodzi	Urząd Marszałkowski w Łodzi, ARMiR, WFOŚiGW w Łodzi		
4.2. Zwiększenie powierzchni wód stojących na terenie gmin									
4.2.1.	Wspieranie lokalnych inicjatyw na rzecz budowy/odbudowy niewielkich zbiorników i mokradeł o znaczeniu lokalnym	W/Ws	+		b.d.	Gmina	PFOŚiGW, WFOŚiGW		
4.2.2.	Realizacja dwu zbiorników małej retencji Czekaje o pow. 12 ha i Klonowa o pow. 25 ha	W + Ws	–	+	400 tys. zł	Gmina, PFOŚiGW, WFOŚiGW	PFOŚiGW, WFOŚiGW		
4.3. Odbudowa hydrologicznej zabudowy rzek w zakresie zwiększenia retencji korytowej i dennej									
4.3.1.	Pełne rozeznanie potrzeb i uzupełnienie dokumentacji w zakresie melioracji	Ws	+	+	b.d.	Gmina	Powiat		
5. Poprawa jakości wód powierzchniowych oraz zachowanie zasobów wód podziemnych									
5.1. Kanalizacja obszarów wiejskich nadążająca za ich wodociągowaniem									
5.1.1.	Budowa kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Klonowa o długości 8 km i oczyszczalni ścieków mechaniczno-biologicznej w Klonowej	Ws	+	+	oczyszczalnia ok. 2 mln zł sieć kanalizac. Ok. 4 mln zł	RPO WŁ, PROW, Gmina, WFOŚiGW w Łodzi	Urząd Marszałkowski w Łodzi, ARMiR, WFOŚiGW w Łodzi		
5.1.2.	Wspieranie pozostałych ponadgminnych i gminnych inicjatyw w zakresie budowy kanalizacji i indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, zarówno na etapie koncepcyjnym jak realizacyjnym	W/Ws	+	+	b.d.	Środki własne inwestorów	Gmina		

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA — aktualizacja
gmina KLONOWA**

	5.1.3.	Wspieranie budowy małych grupowych oczyszczalni ścieków oraz oczyszczalni przydomowych na terenach nie przewidzianych do kanalizacji	W/Ws	+	+	b.d.	Środki własne inwestorów	Gmina	
5.2.	Ograniczanie powierzchniowego dopływu zanieczyszczeń do rzek, potoków i rowów melioracyjnych								
	5.2.1.	Propagowanie zasad nawożenia gruntów w zgodzie z kodeksem dobrych praktyk rolniczych: nie wylewanie gnojowicy na pola, prawidłowa gospodarka nawozami azotowymi	Ws	+	+	b.d.	Stowarzyszenia rolnicze, budżet gminy w miarę posiadanych środków	WODR, grupy produkcyjne, Izba Rolnicza	
5.3.	Ograniczenie zagrożeń związanych z liniowymi źródłami zanieczyszczeń (głównie drogi)								
	5.3.1.	Modernizacja dróg powiatowych w zakresie odwodnienia oraz ewentualnej instalacji urządzeń retencjonujących i podczyszczających wody opadowe	K	+	+	b.d.	Budżet powiatu – drogi	Budżet wojewódzki – drogi	
5.4.	Wyeliminowanie zagrożeń dla wód podziemnych i powierzchniowych ze strony odpadów								
	Realizacja zadań: patrz plan gospodarki odpadami								
5.5.	Ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych								
	5.5.1.	Stopniowa eliminacja nieszczelnych zbiorników do gromadzenia nieczystości (szamb) w miarę rozwoju sieci kanalizacyjnych	K	+	-	b.d.	Środki własne inwestora	Gmina	
	5.5.2.	Działania kontrolne na rzecz eliminacji użytkowania dołów chłonnych i byłych studni kopanych jako szamba	K	+	-	b.d.			
	5.5.3.	Uzupełnienie stref ochronnych ujęć wód podziemnych	W	+	+	b.d.	Właściciele i dysponenti instalacji, spółki wodne	Gmina	
6.	Poprawa jakości powietrza								
	6.1.	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń powietrza ze źródeł stacjonarnych na terenie gminy							

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA — aktualizacja
gmina KLONOWA**

	6.1.1.	Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń z indywidualnych systemów grzewczych i lokalnych kotłowni (poprzez termorenowację budynku Dom Nauczyciela)	W	-	+	b. d.	Środki własne dysponentów, gmina	PFOŚiGW, WFOŚiGW
	6.1.2.	Modernizacja jednej kotłowni węglowych na terenie gminy do 2011 r.	W	-	+	150.000 zł	Środki własne dysponentów, gmina	PFOŚiGW, WFOŚiGW
7.	Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy i promocja walorów przyrodniczych							
	7.1.	Rozwój form edukacji ekologicznej dla wszystkich grup wiekowych i zawodowych						
	7.1.1	Opracowanie i upowszechnienie materiałów informacyjnych na temat zasad korzystania z publicznie dostępnych informacji o środowisku	W/Ws	+	+	1.000 zł/rok	Budżet gminy, PFOŚiGW	PFOŚiGW, WFOŚiGW
	7.1.2	Szkolenie w zakresie ochrony przyrody	W	+	+	3.000 zł/rok	Budżet gminy, PFOŚiGW	PFOŚiGW, WFOŚiGW
	7.1.3.	Informacje na temat zasad i możliwości termorenowacji budynków oraz informacja na temat możliwości oszczędzania wody w gospodarstwach domowych	W	+	+	1.000 zł/rok	Budżet gminy, PFOŚiGW	PFOŚiGW, WFOŚiGW
8.	Poprawienie klimatu akustycznego gminy							
	8.1.	Ograniczanie uciążliwości akustycznej hałasu komunikacyjnego						
	8.1.1.	Sytuowanie nowej zabudowy w bezpiecznej odległości od dróg komunikacyjnych	K	+	+	b. d.	Gmina	Powiat

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA — aktualizacja
gmina KLONOWA**

9.	Minimalizacja zagrożeń ze strony promieniowania elektromagnetycznego								
	9.1.	Określenie poziomów zagrożenia ze strony istniejących obiektów emitujących pola elektromagnetyczne							
	9.1.1.	Diagnoza zagrożeń wynikających z przebiegu linii wysokiego napięcia (400 kV i 15 kV)	K	+	-	b.d.	Środki własne administratorów sieci	Zakłady energetyczne	
	9.2.	Ograniczanie skali zagrożeń i uciążliwości ze strony pól elektromagnetycznych							
	9.2.1.	Sformułowanie wskazań do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (w związku z zagrożeniem dla ludzi)	K	+	+	b.d.	-	Gmina	
	9.2.2.	Przestrzeganie zasad analizy wpływu na środowisko nowych obiektów emitujących pola elektromagnetyczne oraz zobowiązanie inwestorów do pomiarów rzeczywistego rozkładu promieniowania niejonizującego	K	+	+	-	Operator sieci komórkowej	Gmina	
10.	Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego gminy								
	10.1.	Budowa systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach ekologicznych, z wykorzystaniem Internetu							
	10.2.	Zmniejszenie zagrożenia powodziowego							
	10.2.1.	Niedopuszczenie do wprowadzenia nowej zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej w obręb terenów i podtapialnych rzeczek Łużycki i Klonówki	WiK	+	+	-	Opracowujący projekt zmian planów zagospodarowania przestrz.	Gmina	
	10.3.	Zmniejszenie zagrożenia pożarowego							
	10.3.1.	Wsparcie systemu ratowniczo-gaśniczego w Gminie Klonowa poprzez zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla jednostki OSP w Klonowej	W	+	+	ok. 800 tys. zł	RPO WL, Gmina	Urząd Marszałkowski w Łodzi Komenda PSP w Sieradzu	

5. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PROGRAMU

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Fundusz Narodowy lub NFOŚiGW) jest obecnie największym krajowym źródłem wspierającym inwestycje komunalne na terenie gmin. Gminy mogą otrzymać pomoc również z powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska. Fundusz Narodowy wspiera przede wszystkim inwestycje o dużych kosztach kwalifikowanych. Jeżeli gmina chce skorzystać z pomocy przy realizacji projektu komunalnego o niewielkich kosztach, tj. do kilku milionów złotych, to powinna o wsparcie finansowe zwrócić się najpierw do odpowiedniego funduszu wojewódzkiego. W każdym województwie jest taki fundusz. W zależności od posiadanych środków udziela, podobnie jak NFOŚiGW, preferencyjnych pożyczek lub dotacji na realizację inwestycji proekologicznych.

Pomoc można otrzymać na zrealizowanie projektów, które przyczyniają się do ochrony środowiska naturalnego w gminie albo w regionie.

Fundusz Narodowy, podobnie jak fundusze wojewódzkie, dokonując wyboru przedsięwzięć, bierze pod uwagę przede wszystkim te dofinansowywane bezzwrotnymi środkami unijnymi oraz innymi środkami zagranicznymi. Mimo tego zastrzeżenia w praktyce pomoc jest udzielana również i na inwestycje realizowane bez udziału dotacji, np. z UE.

Pomoc przyznawana jest zgodnie z listą priorytetów danego funduszu. I chociaż wszystkie fundusze wspierają działania i inwestycje proekologiczne mogą się różnić pod względem ważności celów regionalnych. Różnice te są niewielkie. A priorytety funduszy wojewódzkich są podobne do NFOŚiGW.

Cele wspierane przez fundusze

Fundusz Narodowy i fundusze wojewódzkie co roku ustalają priorytety, tj. rodzaje inwestycji, które będą wspierane w ramach działalności statutowej funduszu. Podobnie jak w latach poprzednich, także w 2008 roku wspierane są inwestycje komunalne, które przyczynią się do zwiększenia ochrony środowiska na terenie gminy.

W tym roku zarząd NFOŚiGW ustalił sześć głównych priorytetów:

- ochrona wód i gospodarka wodna,
- gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska,
- ochrona powietrza,
- ochrona przyrody i krajobrazu oraz kształtowanie postaw ekologicznych,
- pozostałe programy, tj. przedsięwzięcia realizowane m.in. w ramach Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego, zadania wynikające z nagłych sytuacji zagrażających środowisku oraz te realizowane przez niektóre centralne organy administracji państwowej.

W ramach pierwszego priorytetu pomoc można otrzymać na budowę, rozbudowę lub modernizację oczyszczalni ścieków komunalnych, systemów kanalizacji zbiorczej, sieci kanalizacji deszczowej oraz systemów zaopatrzenia w wodę.

W ramach tego priorytetu wspierane jest opracowywanie planów gospodarowania wodami. Pomoc jest udzielana na odbudowę ekosystemów zdegradowanych przez niewłaściwą

eksploatacją zasobów wodnych. Wspierane są ekologiczne formy transportu wodnego w ramach funduszu żeglugowego. W ostatnim przypadku chodzi głównie o transport wodny publiczny w gminach, którym będą przewożeni mieszkańcy i turyści.

Gospodarka odpadami

W ramach priorytetu drugiego, tj. gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, wspierane finansowo są przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi ze szczególnym uwzględnieniem odpadów opakowaniowych, poużytkowych i niebezpiecznych.

Pomoc finansowa można więc otrzymać na kompleksowe systemy gospodarowania odpadami komunalnymi (od projektu do realizacji), uwzględniające co najmniej: działanie prewencyjne, selektywne zbieranie, przygotowanie odpadów do odzysku lub unieszkodliwiania oraz, o ile wynika to z planów gospodarki odpadami, instalacje do odzysku, w tym recyklingu oraz unieszkodliwiania.

Wsparcie będzie udzielane na budowę także pojedynczych punktów selektywnego zbierania odpadów, instalacji przygotowujących odpady do odzysku i recyklingu, instalacje do termicznego przekształcania odpadów komunalnych, z odzyskiem energii.

Pomoc będzie również udzielana na budowę innowacyjnych instalacji do unieszkodliwiania odpadów komunalnych w procesach innych niż składowanie. Pomoc będzie udzielana na pozostałe przedsięwzięcia z zakresu ochrony powierzchni ziemi i gospodarki odpadami ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych.

Wspierane finansowo będą również inne zadania z zakresu zagospodarowania odpadów poużytkowych i odpadów opakowaniowych. Pomoc mogą otrzymać gminy, na zadania związane z unieszkodliwianiem odpadów niebezpiecznych, zawierających azbest.

Pomoc jest udzielana również na zbieranie oraz demontaż na terenie gminy pojazdów wycofanych z eksploatacji oraz gospodarowanie odpadami powstałymi w wyniku demontażu tych aut.

Wspierane są przedsięwzięcia usuwania i zagospodarowania przeterminowanych środków ochrony roślin zgromadzonych w magazynach oraz zagospodarowanie i unieszkodliwianie substancji-kontrolowanych z powodu ich toksyczności, tzw. substancji niebezpiecznych.

Pomoc jest udzielana na realizację zadań polegających na rekultywacji terenów powojkowych oraz zdegradowanych przez przemysł i górnictwo, w tym uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenach objętych rekultywacją.

Na dofinansowanie mogą liczyć także działania związane z międzynarodowym przemieszczaniem odpadów, o którym mowa w art. 401 ust. 13d ustawy z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. nr 25, poz. 150).

6. MONITORING REALIZACJI CELÓW ŚRODOWISKOWYCH POWIATU I GMINY — KRYTERIA, ZASADY ORGANIZACYJNE, LIMITY I WSKAŹNIKI*

Proces zarządzania środowiskiem spoczywa na władzach lokalnych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie środowiskiem gminy Klonowa przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Partnerzy — podmioty realizujące Program nie stanowią grupy jednorodnej. Należą do nich m.in. struktury administracyjne władz samorządowych obszaru. Do nich należy bezpośrednio zarządzanie Programem. Władze powiatu pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest funkcja regulacyjna, na którą składają się akty prawa lokalnego uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również funkcje wykonawcze (zadania wynikające z ustaw) i kontrolne. Pożądane jest, aby władze powiatu i gminy pełniły również funkcje wspierające dla podmiotów zaangażowanych w rozwój gminy oraz funkcje kreującą działania ukierunkowane na poprawę środowiska.

Inną grupą są partnerzy wykonujący zadania Programu, a jeszcze inną społeczność lokalną będącą zarazem beneficjentem jego rezultatów.

Struktura organizacyjna zarządzania Programem Ochrony Środowiska

Nadzór nad realizacją programu w praktyce oznacza określenie zasad zarządzania nim wraz z ustaleniem mechanizmu monitorowania jego realizacji. Program Ochrony Środowiska jest dla gminy dokumentem o charakterze strategicznym. Stanowi instrument realizacji prawa miejscowego (gminy) pozostając w ścisłym związku z planami zagospodarowania przestrzennego powiatu i województwa, decyzjami o warunkach zabudowy i zagospodarowania oraz decyzjami związanymi z realizacją przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami, rozwojem terenów zielonych i innych.

Samorząd gminy posiada kompetencje pozwalające mu realizować zawarte w programie cele i zadania. Aby jednak ta realizacja przebiegała spójnie z polityką regionalną konieczna jest ścisła współpraca z organami dysponującymi znacznie szerszymi uprawnieniami wynikającymi z ich kompetencji na szczeblu powiatu i województwa.

Nie mniej ważnym jest wewnętrzny system uprawnień związanych z przepływem informacji i kompletnością decyzji administracyjnych wydawanych na szczeblu gminy.

Jednym z niezbędnych elementów umożliwiających efektywne zarządzanie Programem jest system monitorowania Programu.

* Zgodnie z Programem ochrony środowiska dla powiatu sieradzkiego.

Monitoring

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem wdrażania polityki ochrony środowiska w gminie. Oznacza to konieczność monitorowania zmian zachodzących w gminie poprzez regularne ocenianie stopnia jego realizacji w odniesieniu do stopnia realizacji założonych działań, przyjętych celów, a także ustalania rozbieżności pomiędzy założonymi celami i działaniami, a ich wykonaniem.

Ostatnim elementem tej analizy jest ustalenie przyczyn ujawnionych rozbieżności. Cykliczność oceny zakłada okres dwóch lat. Niezależnie od tego, monitorowanie Programu odbywać się będzie poprzez roczną ocenę wykonania założonego na wskazane działania budżetu. Należy przyjąć, że aktualizacja polityki długookresowej odbywać się będzie co cztery lata.

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu należy przyjąć uporządkowany system mierników jego efektywności.

Mierniki te dzielą się na trzy zasadnicze grupy:

- mierniki ekonomiczne,
- ekologiczne,
- społeczne (świadomości społecznej).

Mierniki ekonomiczne związane są z procesem finansowania inwestycji ochrony środowiska przy założeniu, że punktem odniesienia są określone efekty ekologiczne. Należą do nich łączny i jednostkowy koszt uzyskania efektu ekologicznego oraz koszty uzyskania efektu w okresie eksploatacji, a także trwałość efektu w określonym czasie.

W grupie mierników ekologicznych znajdują się mierniki określające stan środowiska, stopień zmian w nim zachodzących oraz mierniki określające skutki zdrowotne dla populacji. Miernikami będą:

- jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- długość sieci kanalizacyjnej,
- ilość odpadów komunalnych na 1 mieszkańca na rok,
- wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych,
- wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych,
- wielkość lesistości powierzchni lasów na 1 mieszkańca,
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną,
- powierzchnia terenów zdegradowanych,
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska.

Mierniki społeczne to:

- udział społeczeństwa w działaniach związanych z ochroną środowiska,
- stopień uspołecznienia procesów decyzyjnych (ilość i rodzaje interwencji społecznej),
- ilość i zróżnicowanie sposobów informacji i edukacji środowiskowej (akcje, kampanie, udział mediów lokalnych, zaangażowanie różnych grup/społeczności),
- ilość działań prawnych (procesów) odszkodowawczych związanych ze zniszczeniami środowiska.

Decyzja o przyjęciu liczby i rodzajach wskaźników jest decyzją ustalającą określony system oceny przyjętej polityki ochrony środowiska w gminie. Oprócz ich doboru konieczne jest ustalenie sposobu ich agregacji, a następnie interpretacji.

Dla prawidłowej realizacji monitoringu wykonalności celów, priorytetów i zadań Programu Ochrony Środowiska gminy Klonowa niezbędna jest okresowa wymiana informacji pomiędzy starostwem i gminą, dotycząca stanu komponentów środowiska oraz stopnia zaawansowania realizacji poszczególnych zadań (w tym w szczególności zadań gminy). Przewiduje się wymianę w/w informacji w sposób zorganizowany w ustalonej formie pisemnej lub elektronicznej (sprawozdawczość okresowa).

7. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Gmina Klonowa jest gminą rolniczo-leśną o powierzchni 9537 ha w tym powierzchnia lasów 3539 ha. Ilość mieszkańców gminy: 3168 osób.

Infrastruktura gm. Klonowa:

- zaopatrzenie w energię elektryczną 100%
- zwodociągowanie w 86% — według programu powiatowego (90,4% na czas wykonywania opracowania)
- sieć kanalizacji sanitarnej 0%
- z sieci gazowej korzysta 40% (propan-butan)
- zaopatrzenie w energię ciepłą w większości przez indywidualne kotłownie węglowe

Program zawiera diagnozę stanu środowiska i tendencje jego przekształceń w gminie Klonowa, cele ekologiczne do osiągnięcia w perspektywie 8-letniej, priorytetowe kierunki działań dla okresu 8- i 4-letniego, a także szczegółowe zestawienia zadań do realizacji w perspektywie 4-letniej.

W programie uwzględniono wszystkie aspekty ochrony środowiska i zrównoważonego użytkowania jego zasobów — od edukacji ekologicznej, poprzez ochronę gleb aż po problematykę bezpieczeństwa ekologicznego. Jednakże uwarunkowania regionalne i lokalne powodują, że najistotniejsze zadania do rozwiązania w najbliższych latach koncentrują się głównie wokół:

- poprawy bilansu hydrologicznego,
- ochrony gleb i przestrzeni przyrodniczej w warunkach gospodarki rolnej,
- rozwiązania problemów gospodarki ściekowej.

Zadaniami, których rozwiązaniem w najbliższych latach winno stać się troską mieszkańców i władz gminy to:

- docelowe zwodociągowanie gminy i budowa 60 km kanalizacji sanitarnej (35 km do 2011 r.),
- zalesienie gruntów VI klasy,
- budowa 2 zbiorników małej retencji: Czekaje (12 ha) i Klonowa (25 ha),
- zaopatrzenie w energię ciepłą ze źródeł ekologicznych (gaz, oleje o niskiej zawartości siarki, energia elektryczna),

- podniesienie poziomu świadomości ekologicznej lokalnego społeczeństwa,
- realizacja zadrzewień dolinnych i śródpolnych.

Uwzględniono także programy ogólnokrajowe realizowane na terenie powiatu sieradzkiego (np. program zwiększania lesistości kraju oraz program rolno-środowiskowy).

Zasadniczym zadaniem programu jest określenie zakresu zadań przewidzianych do realizacji na terenie gminy, nadających się do finansowania ze środków zewnętrznych.